

FILOZOFSKI FAKULTET U ZAGREBU

ODSJEK ZA TALIJANISTIKU

PRIJEDLOG PROGRAMA STUDIJA TALIJANISTIKE
(preddiplomski studij)

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. OPĆI DIO	5
3. OPIS PROGRAMA	7
3.1. Popis obveznih i izbornih kolegija s brojem sati i brojem ECTS bodova.....	7
3.2. Opisi kolegija.....	12

1. UVOD.

Opis studija.

Na preddiplomskom studiju talijanistike studenti stječu visoki stupanj usmene i pismene kompetencije suvremenog talijanskog jezika kroz šest semestara jezičnih vježbi, svladavaju temeljne deskriptivne i metodološke pojmove relevantne za lingvistički opis talijanskog jezika i usvajaju temeljne analitičke, deskriptivne i metodološke pojmove vezane uz talijansku književnost i civilizaciju.

Osim užim talijanističkim temama, na studiju se posebna pozornost posvećuje i hrvatsko-talijanskim književnim, jezičnim i kulturnim interferencijama, te autorima podrijetlom iz našega podneblja, a koji su djelovali unutar talijanske kulture.

Razlozi za pokretanje studija i procjena svrhovitosti.

Temeljito poznavanje barem jednoga stranog jezika, a posebice talijanskoga kao jednoga od «većih» jezika Europske unije, omogućuje uspješno i stručno sudjelovanje budućih generacija na tržištu rada u Hrvatskoj i u Europi.

Prožimanje hrvatske i talijanske kulture i povijesti, a danas i ekonomija dviju susjednih zemalja, samo po sebi dovoljno svjedoči o potrebi za stručnim prevoditeljima, nastavnicima i poznavateljima talijanskog jezika, kulture i književnosti u našem društvu. Potreba za osobama s takvim znanjima i vještinama postoji u gotovo svim gospodarskim granama (turizam, trgovina, industrija, komunikacije), školstvu, prevoditeljstvu, državnoj upravi i lokalnoj samoupravi, izdavaštvu, medijima, te kulturnim i znanstvenim ustanovama. Poseban interes za stručnjacima takvoga profila imaju sve osnovnoškolske, srednjoškolske i brojne visokoškolske obrazovne institucije u Hrvatskoj, kao i privatni i javni subjekti koji se povremeno ili trajno služe uslugama prevođenja.

Usporedivost programa, prethodna iskustva i pokretljivost studenata.

Studijski program temelji se na suvremenim znanstvenim spoznajama iz područja koje studij obuhvaća, stalnoj povezanosti sa svjetskim kretanjima, kao i iskustvima Odsjeka za talijanistiku koji od 1927. godine djeluje samostalno na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Usporediv je s većinom studija talijanistike koji se izvode na Filozofskim i sličnim fakultetima u Hrvatskoj (npr. Zadar, Pula), Italiji (npr. Facoltà di Lettere e Filosofia, Università di Padova; Facoltà di Lingue e Letterature Straniere, Università di Bologna) i drugim europskim zemljama.

Slijedeći načela Bolonjske deklaracije, u prvom redu jednosemestralnost i izbornost, studentima program omogućuje punu pokretljivost unutar srodnih i istovjetnih studija talijanistike, ali i drugih humanističkih i društvenih znanosti i disciplina (u prvom redu književnosti i lingvistike) na svim onim visokim učilištima u Hrvatskoj i Europi koja primjenjuju ta načela i čiji su programi međusobno usporedivi ili srodni.

2. OPĆI DIO.

2.1. Naziv studija: Talijanistika: preddiplomski studij

2.2. Nositelj studija: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Izvođač studija: Odsjek za talijanistiku.

2.3. Trajanje studija: 6 semestara

Napomena: sva se nastava i ispiti od 3. semestra preddiplomskog studija održavaju na talijanskom jeziku.

2.4. Uvjeti upisa na studij:

- **uvjeti upisa na preddiplomski studij:** položen razredbeni ispit na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i poseban razredbeni ispit na Odsjeku za talijanistiku.

2.5. Preddiplomski studij.

2.5.1. Kompetencije i mogućnost zapošljavanja:

Visoki stupanj usmene i pisane kompetencije talijanskoga jezika, stručna znanja iz talijanske lingvistike te talijanske književnosti i kulture koji omogućavaju zapošljavanje u privatnom sektoru kao inokorespondenta, obavljanje složenih poslova komunikacije na talijanskom jeziku u administrativnim zanimanjima u privatnom i javnom sektoru, stjecanje osnovne pismenosti te vještina i znanja potrebnih za rad u medijima, izdavaštvu, turizmu, komunikacijama, te svim onim privatnim i javnim poduzećima i ustanovama u kojima je potrebno poznavanje talijanskoga jezika, književnosti i kulture.

2.5.2. Mogućnost nastavka visokog obrazovanja:

Nakon završetka preddiplomskog studija talijanistike moguće je nastaviti studij na diplomskom studiju talijanistike na Odsjeku za talijanistiku ili nekom drugom sličnom ili programski srodnom studiju u Hrvatskoj i izvan nje, kao i na diplomskim studijima humanističkog ili društvenog usmjerenja koji će znanja i vještine stečena na preddiplomskom studiju vrednovati kao relevantna (orijentacijski primjeri: razni studiji teorije književnosti, povijesti književnosti, komparativne književnosti, teatrologije, menadžmenta u kulturi, kulture u turizmu, komunikologije, međunarodnih odnosa, diplomacije, novinarstva, medijske kulture, rodnih studija, kulturalnih studija...)

2.6. Ne predlaže se objedinjavanje preddiplomskog i diplomskog studija.

2.7. Stručni ili akademski naziv koji se stječe završetkom studija:

Završetkom preddiplomskog studija stječe se akademski naziv "baccalaura / baccalaureus (odnosno prvostupnica / prvostupnik) humanističkih znanosti, smjer talijanistika".

3. OPIS PROGRAMA.

3.1. Popis obveznih i izbornih kolegija s brojem sati i brojem ECTS bodova

Napomena: svi kolegiji su jednosemestralni, a izražen broj sati odgovara broju sati tjedno; obvezni ili pak izborni status kolegija naznačen je u studijskim hodogramima.

Kolegiji preddiplomskog studija talijanistike:

NAZIV KOLEGIJA	BROJ SATI tjedno	BROJ ECTS BODOVA
Kolegiji predmeta		
TALIJANSKI JEZIK		
Talijanski jezik I 1.	4V	3
Talijanski jezik I 2.	4V	3
Talijanski jezik II 1.	4V	5
Talijanski jezik II 2.	4V	5
Talijanski jezik III 1.	4V	5
Talijanski jezik III 2.	4V	5
Fonetske vježbe	2V	2
Kolegiji predmeta		
TALIJANSKO JEZIKOSLOVLJE I KULTURA		
Uvod u studij talijanskoga jezika	2P+1S	5
Fonetika i fonologija talijanskog jezika	2P+1S	5
Morfosintaksa suvremenoga talijanskog jezika I	2P+1S	5
Morfosintaksa suvremenoga talijanskog jezika II	2P+1S	5
Povijest talijanskoga jezika	2P+1S	5
Talijanska leksikologija	2P+1S	5
Latinski za romaniste (na Odsjeku za Klasičnu filologiju)	2	2
Kolegiji predmeta		
TALIJANSKA KNJIŽEVNOST I KULTURA		
Periodizacija talijanske književnosti	2P+1S	5
Osnove teorije književnosti (na Odsjeku za komparativnu književnost)	2P+1S	5

Počeci talijanske književnosti	2P+1S	5
Umberto Saba: interpretacije	2P+1S	5
Danteova <i>Božanstvena komedija</i>	2P+1S	5
Prozne vrste u talijanskoj književnosti: novela, bajka, kratka priča, putopis	2P+1S	5
Svakodnevni život u talijanskim gradovima (12.-15. st.)	2P+1S	5
Pavese i Vittorini: transneorealistička komplementarnost	2P+1S	5
Ariosto i epsko pripovijedanje	2P+1S	5
Interpretacija talijanske proze: roman	2P+1S	5
Talijanski roman 19. i prve pol. 20. st.	2P+1S	5
Futurizam i oko njega	2P+1S	5
Talijansko kazalište u renesansi i baroku	2P+1S	5
Talijanska novela kroz stoljeća	2P+1S	5
Petrarca i petrarkizam	2P+1S	5
Poetike 20. stoljeća: od hermetizma do neoavangarde	2P+1S	5
Književnost talijanskog manirizma i baroka	2P+1S	5
Italo Calvino u kontekstu književnih teorija i praksi 20. stoljeća	2P+1S	5

Talijanistika se na preddiplomskom studiju može studirati kao:

A predmet u sklopu dvopredmetnog studija

koji obuhvaća **19 kolegija i završni rad** sveukupne bodovne vrijednosti **90 ECTS**:

6 kolegija iz Talijanskog jezika

5 odnosno 6 kolegija iz Talijanskog jezikoslovlja i kulture

4 odnosno 5 kolegija iz Talijanske književnosti i kulture

Fonetske vježbe

Latinski jezik za romaniste

1 kolegij teorije književnosti na Odsjeku za komparativnu književnost

završni rad

Obrazloženje.

Broj kolegija iz Talijanskog jezikoslovlja i kulture i Talijanske književnosti i kulture ovisi o izboru predmeta završnoga rada: studenti koji pišu završni rad iz područja jezikoslovlja slušaju ukupno 5 kolegija iz književnosti (4 na talijanistici i 1 iz teorije književnosti na komparatistici) i 6 iz jezikoslovlja; studenti koji završni rad pišu iz područja književnosti slušaju 5 kolegija iz talijanskog jezikoslovlja i 6 iz talijanske književnosti (5 na talijanistici i 1 iz teorije književnosti na komparatistici).

Ritam studiranja detaljno je opisan u hodogramu studija.

Jednopedmetni studij

koji obuhvaća **26 kolegija i završni rad** sveukupne bodovne vrijednosti **125 ECTS**

6 kolegija iz Talijanskog jezika

6 kolegija iz Talijanskog jezikoslovlja i kulture

5 kolegija iz Talijanske književnosti i kulture

Fonetske vježbe

Latinski jezik za romaniste

1 kolegij teorije književnosti na Odsjeku za komparativnu književnost

6 talijanističkih kolegija po izboru

završni rad.

Završnost se stječe s ukupno 180 ECTS pa preostalih 55 ECTS bodova student ostvaruje na kolegijima koje može izabrati kako iz ponude Odsjeka za talijanistiku tako i iz ponude svih ostalih odsjeka Filozofskog fakulteta ili nekog drugog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. (v. točku 3.4.).

B predmet

koji obuhvaća **12 kolegija** sveukupne bodovne vrijednosti **56 ECTS**

6 kolegija iz Talijanskog jezika

3 kolegija iz Talijanskog jezikoslovlja i kulture

3 kolegija iz Talijanske književnosti i kulture

PREDDIPLOMSKI STUDIJ

Struktura studija i ECTS bodovi koje je potrebno ostvariti:

Predmeti	A predmet u sklopu dvopredmetnog studija	jednopedmetni studij	B predmet
Talijanski jezik	26 ECTS	26 ECTS	26 ECTS
Talijansko jezikoslovlje i kultura	25 ECTS	30 ECTS	15 ECTS
Talijanska književnost i kultura	20 ECTS	25 ECTS	15 ECTS
Fonetske vježbe	2 ECTS	2 ECTS	-
Latinski za romaniste	2 ECTS	2 ECTS	-
kolegij iz teorije književnosti	5 ECTS	5 ECTS	-
izborni kolegiji iz ponude Odsjeka za talijanistiku	5 ECTS (jezikoslovlje ili književnost, zavisno od teme završnog rada)	30 ECTS	-
završni rad iz talijanistike	5 ECTS	5 ECTS	-
UKUPNO OBVEZNO NA STUDIJU TALIJANISTIKE	90 ECTS	125 ECTS	56 ECTS
kolegiji na drugom A predmetu	90ECTS	-	-
izborni kolegiji iz ponude Odsjeka za talijanistiku i nekog drugog odsjeka odnosno fakulteta	-	55 ECTS	-
kolegiji na matičnom studiju i izborni kolegiji	-	-	124 ECTS
UKUPNO NA STUDIJU	180 ECTS	180 ECTS	180 ECTS

3.2. OPISI KOLEGIJA
(KOLEGIJI PREDDIPLOMSKOG STUDIJA TALIJANISTIKE)

Nastavnici: lektori

Naziv predmeta: Talijanski jezik

Naziv kolegija: TALIJANSKI JEZIK I. 1.

Status kolegija: obvezan

Jezik kolegija: talijanski

Trajanje kolegija: jedan semestar

Sadržaj:

Ortografski i fonetski sustav. Morfološki sustav. Promjenjive vrste riječi: imenica, član. Strukturne vježbe prevodenja na talijanski jezik i obratno (supostavni pristup). Rad na odabranim izvornim materijalima.

Cilj:

Usvajanje ortografije i morfologije suvremenog talijanskog jezika, temeljnih gramatičkih struktura, osnovnog vokabulara (oko 1000 riječi) i frazeologije.

Oblik nastave: 4 sata vježbi tjedno

Način provjere znanja: Pismene i usmene provjere tijekom semestra + završna provjera

Obvezna literatura:

Jernej, J., *Konverzaciona gramatika talijanskog jezika*, Zagreb, Školska knjiga, 1976.

Dardano, M. – Trifone, P., *La lingua italiana*, Bologna, Zanichelli, 1985.

Jernej, J. – Vučetić, Z. – Damiani, I., *Talijanski jezik*, Zagreb, Manualia Universitatis Studiorum Zagrebiensis, 1986.

Carnevali, D. - Casinotti, C. – Spadaro, M. *Segni e parole. Educazione alla lingua italiana: manuale*, Fabbri Editore, Milano 1999.

Dopunska literatura:

Battaglia, S. – Pernicone, V., *Grammatica italiana*, Torino, Loescher, 2000.

Patota, G., *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze, F. Le Monnier, 2003.

Rječnici:

Deanović, M – Jernej, J., *Hrvatsko-talijanski rječnik*, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Deanović, M. – Jernej, J., *Vocabolario italiano-croato*, Zagreb, Školska knjiga, 2002.

De Mauro, T., *Il dizionario della lingua italiana per il terzo millennio*, Torino, Paravia, 2000, ili neki drugi jednojezični talijanski rječnik (Zingarelli, DISC, De Mauro, Devoto-Oli).

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Ispit: 1 ECTS bod

Ukupno: 3 ECTS boda

Uvjeti upisa kolegija: Položen razredbeni ispit.

Nastavnici: lektori

Naziv predmeta: Talijanski jezik

Naziv kolegija: TALIJANSKI JEZIK I. 2.

Status kolegija: obvezan

Jezik: talijanski

Trajanje kolegija: jedan semestar

Sadržaj:

Morfološki sustav. Promjenjive vrste riječi: zamjenica, pridjev, broj. Strukturne vježbe prevođenja na talijanski jezik i obratno (supostavni pristup). Rad na odabranim izvornim materijalima.

Cilj:

Usvajanje temeljnih gramatičkih struktura, osnovnog vokabulara (oko 2000 riječi) i frazeologije suvremenoga talijanskog jezika.

Oblik nastave: 4 sata vježbi tjedno

Način provjere znanja:

Pismene i usmene provjere tijekom semestra + završna provjera

Obvezna literatura:

Jernej, J., *Konverzaciona gramatika talijanskog jezika*, Zagreb, Školska knjiga, 1976.

Dardano, M. – Trifone, P., *La lingua italiana*, Bologna, Zanichelli, 1985.

Jernej, J. – Vučetić, Z. – Damiani, I., *Talijanski jezik*, Zagreb, Manualia Universitatis Studiorum Zagrebiensis, 1986.

Carnevali, D. - Casinotti, C. – Spadaro, M. *Segni e parole. Educazione alla lingua italiana: manuale*, Fabbri Editore, Milano 1999.

Dopunska literatura:

Battaglia, S. – Pernicone, V., *Grammatica italiana*, Torino, Loescher, 2000.

Patota, G., *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze, F. Le Monnier, 2003.

Regula, M. - Jernej, J., *Grammatica italiana descrittiva su basi storiche e psicologiche*, Bern – München, Francke Verlag, 1975.

Rječnici:

Deanović, M – Jernej, J., *Hrvatsko-talijanski rječnik*, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Deanović, M. – Jernej, J., *Vocabolario italiano-croato*, Zagreb, Školska knjiga, 2002.

De Mauro, T., *Il dizionario della lingua italiana per il terzo millennio*, Torino, Paravia, 2000, ili neki drugi jednojezični talijanski rječnik (Zingarelli, DISC, De Mauro, Devoto-Oli).

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Ispit: 1 ECTS bod

Ukupno: 3 ECTS boda

Uvjeti upisa kolegija: Položena provjera znanja iz TALIJANSKOG JEZIKA I.1.

Nastavnici: lektori

Naziv predmeta: Talijanski jezik

Naziv kolegija: TALIJANSKI JEZIK II. 1.

Status: obvezan

Jezik kolegija: talijanski

Trajanje kolegija: jedan semestar

Sadržaj:

Morfološki sustav. Nepromjenjive vrste riječi: prilog, prijedlog, veznik, uzvik. Glagolska vremena i načini. Strukturne vježbe prevođenja na talijanski jezik i obrnuto (supostavni pristup). Rad na odabranim izvornim materijalima.

Cilj:

Usvajanje glagolskih struktura, proširenog ciljanog vokabulara i frazeologije. Prevladavne razlike u sintaksi glagola u hrvatskom i talijanskom jeziku.

Oblik nastave: 4 sata vježbi tjedno

Način provjere znanja:

Pismene i usmene provjere tijekom semestra + završna provjera

Obvezna literatura:

Carnevali, D. - Casinotti, C. – Spadaro, M. *Segni e parole. Educazione alla lingua italiana: manuale*, Fabbri Editore, Milano 1999.

Jernej, J., *Konverzaciona gramatika talijanskog jezika*, Zagreb, Školska knjiga, 1976.

Jernej, J., *Talijanski jezik, Priručnik za viši stupanj*, Zagreb, Školska knjiga, 1999.

Dardano, M. – Trifone, P., *La lingua italiana*, Bologna, Zanichelli, 1985.

Pittàno, G., *Sinonimi e contrari. Dizionario fraseologico delle parole equivalenti, analoghe e contrarie*. Bologna, Zanichelli, 2002.

Dopunska literatura:

Battaglia, S. – Pernicone, V., *Grammatica italiana*, Torino, Loescher; 2000.

Patota, G., 2003, *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze, F. Le Monnier, 2003.

Regula, M. - Jernej, J., *Grammatica italiana descrittiva su basi storiche e psicologiche*, Bern – München, Francke Verlag, 1975.

Rječnici:

Deanović, M – Jernej, J., *Hrvatsko-talijanski rječnik*, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Deanović, M. – Jernej, J., *Vocabolario italiano-croato*, Zagreb, Školska knjiga, 2002.

De Mauro, T., *Il dizionario della lingua italiana per il terzo millennio*, Torino, Paravia, 2000, ili neki drugi jednojezični talijanski rječnik (Zingarelli, DISC, De Mauro, Devoto-Oli).

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Samostalni prijevodi i/ili referat 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Uvjeti upisa u kolegij: Položen ispit iz kolegija TALIJANSKI JEZIK I. 1. i I. 2.

Nastavnici: lektori

Naziv predmeta: Talijanski jezik

Naziv kolegija: TALIJANSKI JEZIK II. 2.

Status: obvezan

Jezik: talijanski

Trajanje kolegija: jedan semestar

Sadržaj:

Glagolska vremena i načini. Slaganje vremena. Sintaksa glagola: pasivna i aktivna dijateza, vrste pronominalnih glagola, bezlični glagolski oblici, glagolska rekcija, modalni glagoli, frazeološki glagoli. Elementi sintakse rečenice. Strukturne vježbe prevođenja na talijanski jezik i obrnuto (supostavni pristup). Rad na odabranim izvornim materijalima.

Cilj:

Ovladavanje glagolskim strukturama, proširenim ciljanim vokabularom i frazeologijom
Reproduktivno usvajanje i kreativna primjena elemenata sintakse rečenice. Prevladavanje razlika u sintaksi glagola u hrvatskom i talijanskom jeziku.

Oblik nastave: 4 sata vježbi tjedno

Način provjere znanja:

Pismene i usmene provjere tijekom semestra + završna provjera

Obvezna literatura:

Carnevali, D. - Casinotti, C. – Spadaro, M. *Segni e parole. Educazione alla lingua italiana: manuale*, Fabbri Editore, Milano 1999.

Jernej, J., *Konverzaciona gramatika talijanskog jezika*, Zagreb, Školska knjiga, 1976.

Jernej, J., *Talijanski jezik, Priručnik za viši stupanj*, Zagreb, Školska knjiga, 1999.

Dardano, M. – Trifone, P., *La lingua italiana*, Bologna, Zanichelli, 1985.

Pittàno, G., *Sinonimi e contrari. Dizionario fraseologico delle parole equivalenti, analoghe e contrarie*, Bologna, Zanichelli, 2002.

Dopunska literatura:

Battaglia, S. – Pernicone, V., *Grammatica italiana*, Torino, Loescher, 2000.

De Mauro, T., *Guida all'uso delle parole. Parlare e scrivere semplice e preciso per farsi capire*, Roma, Editori Riuniti, 1989.

Patota, G., *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze, F. Le Monnier, 2003.

Regula, M. - Jernej, J., *Grammatica italiana descrittiva su basi storiche e psicologiche*, Bern – München, Francke Verlag, 1975.

Rječnici:

Deanović, M – Jernej, J., *Hrvatsko-talijanski rječnik*, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Deanović, M. – Jernej, J., *Vocabolario italiano-croato*, Zagreb, Školska knjiga, 2002.

De Mauro, T., *Il dizionario della lingua italiana per il terzo millennio*, Torino, Paravia, 2000, ili neki drugi jednojezični talijanski rječnik (Zingarelli, DISC, De Mauro, Devoto-Oli).

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Samostalni prijevodi i/ili referat 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Uvjeti upisa u kolegij: Položena provjera znanja iz TALIJANSKOG JEZIKA II.1.

Nastavnici: lektori

Naziv predmeta: Talijanski jezik

Naziv kolegija: TALIJANSKI JEZIK III. 1.

Status: obvezan

Jezik: talijanski

Trajanje kolegija: jedan semestar

Sadržaj:

Sintaksa nezavisnosložene rečenice. Prevođenje ciljanih rečeničnih struktura s hrvatskoga na talijanski i obrnuto. Rad na odabranim izvornim materijalima.

Cilj:

Razvijanje aktivne sintaktičke kompetencije. Uočavanje podudarnosti i razlika između hrvatskog i talijanskog jezika u sintaksi nezavisnosložene rečenice i prevladavanje interferencija.

Oblik nastave: 4 sata vježbi tjedno

Način provjere znanja:

Pismene i usmene provjere tijekom semestra + završna provjera

Obvezna literatura:

Battaglia, S. – Pernicone, V., *Grammatica italiana*, Torino, Loescher, 2000.

Regula, M. - Jernej, J., *Grammatica italiana descrittiva su basi storiche e psicologiche*, Bern – München, Francke Verlag, 1975.

Chiuchiù, A. - Fasi, M.C. - Bagianti, R., *Le preposizioni*, Perugia, Guerra, 1986.

Pittàno, G., *Sinonimi e contrari. Dizionario fraseologico delle parole equivalenti, analoghe e contrarie*, Bologna. Zanichelli, 2002.

Dopunska literatura:

Ceppellini, V., *Dizionario grammaticale*, Novara, Istituto geografico de Agostini, 1981.

De Cesari, L., *Dizionario degli errori e dubbi grammaticali*, Roma, Newton Compton, 1996.

Dardano, M. – Trifone, P., *Grammatica italiana con nozioni di linguistica*, Bologna, Zanichelli, 1989.

Marchi, C. *Impariamo l'italiano*, Milano, Rizzoli, 1986.

Serianni, L., *Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria*, Torino, UTET, 1999.

Rječnici:

Deanović, M – Jernej, J., *Hrvatsko-talijanski rječnik*, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Deanović, M. – Jernej, J., *Vocabolario italiano-croato*, Zagreb, Školska knjiga, 2002.

De Mauro, T., *Il dizionario della lingua italiana per il terzo millennio*, Torino, Paravia, 2000, ili neki drugi jednojezični talijanski rječnik (Zingarelli, DISC, De Mauro, Devoto-Oli).

Piangiani, O., *Vocabolario etimologico della lingua italiana*, Napoli, Fratelli Melita, 2000. (ili neki drugi etimološki rječnik).

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Samostalni prijevodi i/ili referat 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Uvjeti upisa u kolegij: Položen ispit iz kolegija TALIJANSKI JEZIK II. 1. i II. 2.

Nastavnici: lektori

Naziv predmeta: Talijanski jezik

Naziv kolegija: TALIJANSKI JEZIK III. 2.

Status: obvezan

Jezik: talijanski

Trajanje kolegija: jedan semestar

Sadržaj:

Sintaksa zavisnosložene rečenice. Glagolski načini u zavisnim rečenicama. Upravni i neupravni govor. Prevođenje ciljanih rečeničnih struktura s hrvatskoga na talijanski i obrnuto. Rad na odabranim izvornim materijalima.

Cilj:

Razvijanje aktivne sintaktičke kompetencije. Uočavanje podudarnosti i razlika između hrvatskog i talijanskog jezika u sintaksi zavisnosložene rečenice i prevladavanje interferencija.

Oblik nastave: 4 sata vježbi tjedno

Način provjere znanja:

Pismene i usmene provjere tijekom semestra + završna provjera

Obvezna literatura:

Regula, M. - Jernej, J., *Grammatica italiana descrittiva su basi storiche e psicologiche*, Bern – München, Francke Verlag, 1975.

Serianni, L., 1999, *Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria*, Torino, UTET;

Mini, G., *Parole senza frontiere*, Bologna, Zanichelli/La Galiverna, 1998.

Pittano, G., *Frases fatte e a capo. Dizionario dei modi di dire, proverbi e locuzioni*, Bologna, Zanichelli, 2002.

Dopunska literatura:

Battaglia, S. – Pernicone, V., *Grammatica italiana*, Torino, Loescher, 2000.

Dardano, M. – Trifone, P., *La lingua italiana*, Bologna, Zanichelli, 1985.

Patota, G., *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze, F. Le Monnier, 2003.

Pittàno, G., 2002, *Sinonimi e contrari. Dizionario fraseologico delle parole equivalenti, analoghe e contrarie*, Bologna. Zanichelli.

Rječnici:

Deanović, M – Jernej, J., *Hrvatsko-talijanski rječnik*, Zagreb, Školska knjiga, 2000.

Deanović, M. – Jernej, J., *Vocabolario italiano-croato*, Zagreb, Školska knjiga, 2002.

De Mauro, T., *Il dizionario della lingua italiana per il terzo millennio*, Torino, Paravia, 2000, ili neki drugi jednojezični talijanski rječnik (Zingarelli, DISC, De Mauro, Devoto-Oli).

Piangiani, O., *Vocabolario etimologico della lingua italiana*, Napoli, Fratelli Melita, 2000. (ili neki drugi etimološki rječnik).

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Samostalni prijevodi i/ili referat 1 ECT bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Uvjeti upisa u kolegij: Položena provjera znanja iz TALIJANSKOG JEZIKA III.1.

Nastavnik: nastavu izvodi strani lektor

Naziv kolegija: Talijanski jezik

Naziv kolegija: FONETSKE VJEŽBE

Status: obvezan

Jezik: talijanski

Trajanje kolegija: jedan semestar

Sadržaj: Kolegij se artikulira kao radionica iz fonetike s posebnim naglaskom na vježbe iz:

- ispravnog izgovaranja
- fonetskih posebnosti talijanskog jezika (pasivna kompetencija)
- diktata
- čitanja i recitacija na glas.

Cilj: Savladavanje izgovora standardnoga talijanskog jezika, posebice segmenata u kojima se razlikuje od hrvatskoga.

Oblik nastave: 2 sata vježbi tjedno

Način provjere znanja:

Pismene i usmene provjere tijekom semestra + završna provjera

Bibliografija:

CANEPARI, Dizionario di fonetica, Zanichelli, 1999

RODARI, Filastrocche in cielo e in terra, Einaudi, 1976

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 1 ECTS bod

Ispit: 1 ECTS bod

Ukupno: 2 ECTS boda

Uvjeti upisa u kolegij: Upis na preddiplomski studij talijansitike

Nastavnik: dr. sc. Maslina Ljubičić, izv. prof.

Naziv predmeta: Talijansko jezikoslovlje i kultura

Naziv kolegija: UVOD U STUDIJ TALIJANSKOGA JEZIKA

ECTS bodovi: 5

Status kolegija: obvezan

Trajanje nastave: jedan semestar (45 sati)

Jezik na kojemu se izvodi nastava: hrvatski

Uvjeti za upis kolegija: položen razredbeni ispit

Sadržaj: Jezik i jezična komunikacija. Pojmovi filologija - ligvistika – gramatika. Strukturalizam F. de Saussurea. Osnovni pojmovi iz strukturalističke fonologije i morfologije. Kratak pregled razvoja jezične misli kroz povijest s osobitim osvrtom na talijanski udio. Od latinskoga do talijanskoga; talijanski među romanskim jezicima; prvi pisani talijanski tekstovi. Naznaka talijanskoga jezičnog pitanja (*questione della lingua*). Mjesto talijanskoga/mletačkoga u jezičnoj stratifikaciji na istočnoj obali obali Jadrana.

Cilj: Usvajanje temeljnih lingvističkih znanja neophodnih za razumijevanje specijaliziranih kolegija u višim semestrima.

Obvezna literatura:

1. Tekavčić, P., *Uvod u lingvistiku za studente talijanskog jezika*, Zagreb, 1979.
2. Dardano, M. / Trifone, P., *Grammatica italiana con nozioni di metrica*, Bologna, Zanichelli, 1989 i pretisci.
3. Glovacki-Bernardi, Z. et alii, *Uvod u lingvistiku*, Zagreb, Školska knjiga, 2001.

Dopunska literatura:

1. Dardano, M., *Manualetto di linguistica italiana*, Bologna, Zanichelli, 1996.
2. Graffi, G. / Scalise, S. *Le lingue e il linguaggio. Introduzione alla linguistica*, Bologna, Il Mulino, 2002.
3. Škiljan, D., *Pogled u lingvistiku*, Rijeka, Naklada Benja, 1994.

Način polaganja ispita: pismeni i usmeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Maslina Ljubičić, izv. prof.

Naziv predmeta: Talijansko jezikoslovlje i kultura

Naziv kolegija: FONETIKA I FONOLOGIJA TALIJANSKOGA JEZIKA

ECTS bodovi: 5

Status kolegija: obvezan

Trajanje nastave: jedan semestar (45 sati)

Jezik na kojemu se izvodi nastava: hrvatski

Uvjeti za upis kolegija: položen razredbeni ispit

Sadržaj: Fonetika i fonologija. Definicija i podjela fonologije. Supostavni pristup fonologiji glasa, riječi i izričaja. Selekcija fonema (talijanski fonemi i njihovi minimalni parovi, geminate), kombinacija fonema (alofoni, sekvence fonema). Finalne sekvence neologizama. Krnjenje dočetak riječi ("troncamento") i elizija. Enklitike i proklitike. Sintaktičko udvostručenje.

Cilj: Upoznavanje fonološkog sustava standardnoga talijanskog jezika, napose onih segmenata u kojima se razlikuje od hrvatskoga.

Obvezna literatura;

1. Muljačić, Ž., *Opća fonologija i fonologija suvremenoga talijanskog jezika*, 2. prošireno i prerađeno izdanje, Zagreb, Školska knjiga, 1972.
2. Jernej, J., *Fonetica italiana e nozioni di metrica*, Sveučilište u Zagrebu - Filozofski fakultet, Zagreb, 1977.
3. Dardano, M. / Trifone, P., *Grammatica italiana con nozioni di metrica*, Bologna, Zanichelli, 1989 i pretisci (poglavlje "Fonologia").

Dopunska literatura:

1. Mioni, A. M., "Fonetica e fonologia", u Alberto A. Sobrero (ur.), *Introduzione all'italiano contemporaneo. Le strutture*, 1. izd. Laterza, Bari 1993, str. 101-139.
2. Serianni, L., *Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria*, 1. izd. UTET, Torino 1999., poglavlje "Fonologia e grafematica".

3. Leoni, F. A., "Fonetica e fonologia", u C. Lavinio (ur.), *La linguistica italiana alle soglie del 2000 (1987-1997 e oltre)*, Bulzoni, Roma, 2002, str. 277-303.

Način polaganja ispita: pismeni i usmeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Maslina Ljubičić, izv. prof.

Naziv predmeta: Talijansko jezikoslovlje i kultura

Naziv kolegija: MORFOSINTAKSA SUVREMENOGA TALIJANSKOG JEZIKA I

ECTS bodovi: 5

Status kolegija: obvezan

Trajanje nastave: jedan semestar (45 sati)

Jezik na kojemu se izvodi nastava: talijanski

Uvjeti za upis kolegija: položen ispit iz kolegija Talijanski jezik I.2.

Sadržaj: Temeljne definicije: morfosintaksa, sintagma. Endocentrične (koordinirane i subordinirane) i egzocentrične sintagme. Imenski specifikatori (kompatibilnost među specifikatorima, redosljed, pronominalna upotreba specifikatora). Imenske dopune (vrste prijedložnih sintagmi), pridjevske sintagme (redosljed u odnosu na imenicu, koordinacija i subordinacija, slaganje pridjeva s imenicom, redosljed pridjevske i prijedložne sintagme). Struktura pridjevske sintagme (specifikatori, dopune). Struktura prijedložne sintagme (specifikatori, dopune). Lične zamjenice (naglašeni i nenaglašeni oblik). Povratne zamjenice. Povratne zamjenice leksikalizirane s glagolom. Redosljed nenaglašenih zamjenica.

Cilj: Usvajanje temeljnih pojmova talijanske morfosintakse i upoznavanje morfosintaktičkih mehanizama u okviru imenske, pridjevske i prijedložne sintagme.

Obvezna literatura:

1. Vanelli, L., *Morfosintassi*, u G. Holtus / M. Metzeltin / C. Schmitt (ur.), *Lexikon der Romanistischen Linguistik*, IV, Tübingen, Niemeyer, 1988, str. 94-112.
2. Salvi, G. / Vanelli, L., *Nuova grammatica italiana*, Bologna, Il Mulino 2004.
3. Renzi, L. / Salvi, G. / Cardinaletti, A. (ur.), *Grande grammatica italiana di consultazione*, II. sv., 2. izd., Bologna, Il Mulino, 2001.

Dopunska literatura:

1. Serianni, L., *Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria*, 1. izd. UTET, Torino 1999.
2. Regula, M. / Jernej, J., *Grammatica italiana descrittiva su basi storiche e psicologiche*, Bern / München, Francke Verlag, 1975.
3. Muljačić, Ž., *Scaffale italiano. Avviamento bibliografico allo studio della lingua italiana*, La Nuova Italia, Firenze, 1991.
4. Benincà, P. / Borgato, G. L., "Sintassi", u C. Lavinio (ur.), *La linguistica italiana alle soglie del 2000 (1987-1997)*, Roma, Bulzoni, 2002, str. 353-372.

Način polaganja ispita: pismeni i usmeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Naziv predmeta: Talijansko jezikoslovlje i kultura

Naziv kolegija: MORFOSINTAKSA SUVREMENOGA TALIJANSKOG JEZIKA II

ECTS bodovi: 5

Status predmeta: obvezni

Trajanje nastave: jedan semestar (45 sati)

Jezik na kojemu se izvodi nastava: talijanski

Uvjeti za upis kolegija: položen ispit iz kolegija Talijanski jezik I.2.

Sadržaj: Priložna sintagma: morfologija priloga, sintaktičke osobine priložne sintagme. Fokalizatori i rečenični prilozi. Prilozi i negacija, položaj priloga u rečenici. Tekstni prilozi ili konektivi.

Jednostavna rečenica: temeljna struktura i sintaktičke osobine sastavnica. Upotreba vremena i načina.

Složena rečenica s neodređenim i određenim glagolskim oblicima. Slaganje vremena.

Cilj: Usvajanje temeljnih pojmova talijanske morfosintakse, upoznavanje morfosintaktičkih mehanizama u okviru jednostavne rečenice i slaganja vremena kao glavne strukturne razlike u odnosu na hrvatski jezik.

Obvezna literatura:

1. Vanelli, L. *Morfosintassi*, u u G. Holtus / M. Metzeltin / C. Schmitt (ur.), *Lexikon der Romanistischen Linguistik*, IV, Tübingen, Niemeyer, 1988, str. 94-112.
2. Salvi, G. / Vanelli, L., *Nuova grammatica italiana*, Bologna, Il Mulino 2004.
3. Renzi, L. / Salvi, G. / Cardinaletti, A. (ur.), *Grande grammatica italiana di consultazione*, II. sv., 2.izd., Bologna, Il Mulino, 2001.

Dopunska literatura:

1. Serianni, L., *Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria*, 1. izd. UTET, Torino 1999.
2. Regula, M. / Jernej, J., *Grammatica italiana descrittiva su basi storiche e psicologiche*, Bern / München, Francke Verlag, 1975.
3. Muljačić, Ž., *Scaffale italiano. Avviamento bibliografico allo studio della lingua italiana*, La Nuova Italia, Firenze, 1991.

4. Benincà, P. / Borgato, G. L., "Sintassi", u C. Lavinio (ur.), *La linguistica italiana alle soglie del 2000 (1987-1997)*, Roma, Bulzoni, 2002, str. 353-372.

Način polaganja ispita: pismeni i usmeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Maslina Ljubičić. izv. prof.

Naziv predmeta: Talijansko jezikoslovlje i kultura

Naziv kolegija: TALIJANSKA LEKSIKOLOGIJA

ECTS bodovi: 5

Status kolegija: obvezan

Trajanje nastave: jedan semestar (45 sati)

Jezik na kojemu se izvodi nastava: talijanski

Uvjeti: dobro aktivno poznavanje talijanskoga jezika; položen ispit iz kolegija Talijanske vježbe II. 2.

Sadržaj: Komponente talijanskoga leksika. Promjene u okviru latinskoga leksičkog fonda. Posuđenice. Lažne posuđenice. Unutrašnje posuđenice. Latinizmi i alotropija. Razine prilagodbe leksičkih posuđenica. Leksička divergencija i konvergencija. Europeizmi. Semantičke posuđenice i prevedenice. Leksičke praznine i katahreza. Deonomastika. Tvorbeni postupci i neologija.

Cilj: Upoznavanje procesa evolucije talijanskoga leksičkog sustava i suvremenih razvojnih tendencija standardnoga talijanskog jezika.

Obvezna literatura:

1. Marelli, C., *Le parole dell'italiano. Lessico e dizionari*, Bologna, Zanichelli, 1996 i pretisci.
2. Dardano, M., *Manualetto di linguistica italiana*, Bologna, Zanichelli, 1996. i pretisci (poglavlje "Il lessico", str. 242-269).
3. P. Tekavčić, *Grammatica storica dell'italiano. Vol III: Lessico*, Bologna, Il Mulino, 1980.
4. Zolli, P., *Parole straniere*, seconda ediz. a cura di F. Ursini, Bologna, Zanichelli, 1995.

Dopunska literatura:

1. M. Cortelazzo, "Etimologia e storia del lessico", u. G.Holtus / M. Metzeltin / C. Schmitt (ur.), *Lexikon der Romanistischen Linguistik*, IV, Tübingen, Niemeyer, 1988, str. 401-419.
2. Serianni, L. / Trifone, P. (ur.), *Storia della lingua italiana. Volume terzo: Le altre lingue*, Torino, Einaudi, 1994 (str. 671-879).
3. Dardano, M., "Lessico e semantica", u Alberto A. Sobrero (ur.), *Introduzione all'italiano contemporaneo. Le strutture*, Bari, Laterza, 1993, str. 291-370.

4. Stati, S., "Lessicologia e semantica", u *Lexikon der Romanistischen Linguistik*, u G. Holtus / M. Metzeltin / C. Schmitt, IV / Tübingen, Niemeyer, 1988, str. 83-93.

Način polaganja ispita: pismeni i usmeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Smiljka Malinar, red. prof.

Naziv predmeta: Talijansko jezikoslovlje i kultura

Naziv kolegija: POVIJEST TALIJANSKOG JEZIKA

ECTS bodovi: 5

Jezik: talijanski

Trajanje: 1 semestar (V.)

Status: obvezni

Oblik nastave: 2 sata nastave (predavanja i seminari) + 1 sat tutorstva tjedno

Uvjeti: dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika; položen ispit iz kolegija Talijanske vježbe II. 2.

Ispit: pismeni

Sadržaj: kriteriji periodizacije; latinsko-italoromanska diglosija; počeci talijanske pismenosti; jezični policentizam (X.-XIII. stoljeće); afirmacija toskanskoga u XIV. stoljeću (Dante, Petrarca, Boccaccio); *lingua cortigiana* (XV. stoljeće); rasprave o jeziku (XVI. stoljeće); kodifikacija toskanskoga kao književnoga i saobraćajnoga jezika i normativna djelatnost (XVI.-XX. stoljeće); jezik i književnost; jezik i znanost; funkcionalni varijeteti i usmena komunikacija; sociodiglosija u XIX. i XX. stoljeću; kriza standarda i suvremena talijanska praksa.

Cilj: Upoznavanje s glavnim etapama i problemskim područjima povijesti talijanskog jezika. Uočavanje povezanosti jezičnih pojava i povijesno-političkih, društvenih i kulturnih varijabli.

Obvezna literatura:

1. B. Migliorini - I. Baldelli, *Breve storia della lingua italiana*, Firenze, 1972.
2. T. De Mauro, *Storia linguistica dell'Italia unita*, Bari, 1972.
3. F. Bruni, *L'italiano. Elementi di storia della lingua e della cultura*, Torino, 1984.
4. F. Bruni, F. (prir.), *Storia della lingua italiana, I-IV*, Bologna, 1988.-1993.

Dopunska literatura:

1. M. Durante, *Dal latino all'italiano moderno, Saggio di storia linguistica e culturale*, Bologna, 1981.
2. A. Stussi, *Studi e documenti di storia della lingua e dei dialetti italiani*, Bologna, 1982.
3. L. Serianni, (prir.), *La lingua nella storia d'Italia*, Roma, 2001.
4. G. Holtus/E. Radtke (prir.), *Gesprochenes Italienisch in Geschichte und Gegenwart*, Tübingen, 1986.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi:	2 ECTS boda
Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje:	1 ECTS bod
Ispit:	2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Tatjana Peruško, doc.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: PERIODIZACIJA TALIJANSKE KNJIŽEVNOSTI

Jezik: talijanski

Trajanje: 1 semestar

Status: obvezan kolegij

Oblici provođenja nastave: : 2 sata nastave (predavanja i seminari) + 1 sat mentorskih konzultacija

Sadržaj

Cilj ovog obveznog kolegija je upoznati studente 1. godine talijanistike s osnovnim razdobljima i pravcima talijanske književnosti, zacrtavajući na taj način povijesni okvir koji će se kasnijim izbornim kolegijima na višim godinama popunjavati odnosno preispitivati. Početak kolegija zamišljen je kao uvodni pregled kroz sva stoljeća talijanske književnosti, od razdoblja latiniteta do 20. st., te iziskuje predavačku organizaciju. U drugom dijelu kolegija otvara se prostor za seminarske radnje i samostalni rad studenata, budući da bi se uvodni kronološki nacrt trebao upotpuniti čitanjima izabranih tekstova iz talijanske književnosti od 13. do 20. st. U seminarskim čitanjima naglasak će biti na prepoznavanju i utvrđivanju obilježja osobnih i povijesnih poetika.

Ciljevi: Studenti će se upoznati s razdobljima i pravcima talijanske književnosti od početaka do danas. Također će u seminarskom dijelu stjecati temeljna znanja iz talijanske metrike, stilistike i versifikacije, te razvijati sposobnosti kritičkog čitanja i tumačenja tekstova u izvorniku.

Studentsko opterećenje: Očekuje se da će se studenti/ce tjedno pripremati za rad na izabranim romanima (što podrazumijeva čitanje cjelovitih izabranih tekstova), te kontinuirano koristiti sekundarnom literaturom. Također se očekuje pisanje 1 ili 2 seminarska rada o kojima će, ovisno o ritmu seminara izlagati usmeno na kolegiju ili na mentorskim konzultacijama.

Način provjere znanja:

Pripremljenost se provjerava redovito na temelju sudjelovanja u radu kolegija, kao i odrađivanja pismenih obaveza. Aktivno sudjelovanje u čitanju na kolegiju donosi 1 ECTS bod, pisanje referata 2 ECTS boda, te ispit također 2 ECTS boda.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Način polaganja ispita:

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća test znanja iz odslušane građe.

Usmena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Ocjena je zbroj i rezultat svih aktivnosti.

Uvjeti upisa u kolegij:

Kolegij je obavezan za sve studente talijanistike i mora se odslušati i položiti tijekom prve godine studija (u prvom ili drugom semestru).

Primarna bibliografija (izbor iz djela)

Dante Alighieri: *Vita nuova*, *Divina Commedia*

Francesco Petrarca, *Il Canzoniere*,

Giovanni Boccaccio, *Decameron*

Ludovico Ariosto, *Orlando furioso*

Torquato Tasso, *Gerusalemme liberata*

Giacomo Leopardi, *Canti*, *Operette morali*

Giovani Pascoli, *Myricae*, *Canti di Castelvecchio*

Giuseppe Ungaretti, *L'Allegria*, *Sentimento del tempo*

Cesare Pavese, *Lavorare stanca*

Obvezna kritička bibliografija

Guglielmino-Grosser: *Il sistema letterario* (opći povijesni pregled), Principato, Milano

Mladen Machiedo-Tatjana Peruško-Nino Raspudić: Interdisciplinarni pregled talijanske književnosti (skripta)

F. Čale – M. Zorić: *Povijest talijanske književnosti* (u *Povijest svjetske književnosti*)

Z. Škreb- A.Stamać: *Uvod u književnost*

Dopunska kritička bibliografija:

F. Brioschi, C. di Girolamo, *Manuale di letteratura italiana*, Bollati Boringhieri, (vol. 1-4)

B. Mortara Garavelli, *Manuale di retorica*, Milano, Bompiani

Mario Santagostini, *Il manuale del poeta*, Mondadori, Milano, 1990.

(o dodatnoj dopunskoj bibliografiji studenti će biti pravovremeno obaviješteni)

Nastavnik: dr. sc. Sanja Roić, red. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: POČECI TALIJANSKE KNJIŽEVNOSTI

ECTS bodovi: 5

Status kolegija: izborni.

Trajanje nastave: jedan semestar (45 sati).

Jezik na kojem se izvodi nastava: talijanski.

Uvjeti za upis kolegija: dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika. Upisan 3. semestar

Sadržaj: U kulturološkom i civilizacijskom kontekstu u Evropi i Italiji u 11., 12. i 13. stoljeću prikazat će se nastanak prvih jezičnih dokumenata na pučkom jeziku, uvjeti oblikovanja talijanskog književnog jezika i nastanak prvih književnih tekstova na pučkom jeziku. Tematizirat će se zatim nastanak religiozne lirike u Umbriji te svjetovne lirike u Sicilskoj pjesničkoj školi u kulturnom krugu oko Friedricha II. Toskanski izraz lirike na pučkom jeziku u 13. stoljeću najava je pjesništva Slatkog novog stila i njegova kontrapunkta, komično-realističkog pjesništva. Počeci talijanske proze: višejezičnost, prozni književni oblici i postanak novele. Predočiti će se opis prvih književnih vrsta s elementima metrike i retorike kao i prisutne teme i motivi.

Cilj: Upoznavanje i ovladavanje prvim tekstovima na pučkom jeziku u kontekstu evropske kulture i civilizacije a napose talijanske. Usvajanje temeljnih znanja i instrumenata filologije.

Bibliografija: Pregled najranijih tekstova s komentarima i elementima talijanske metrike i retorike.

G. Ferroni, *Storia della letteratura italiana. Le origini*, Einaudi, Torino 1995; F. De Rosa-G. Sangirardi, *Introduzione alla metrica italiana*, Sansoni, Firenze, 1996.

Preporuča se: E. Auerbach, *Mimesis, Il realismo nella letteratura occidentale*, 2 voll., Torino, Einaudi 1967; *Lingua letteraria e pubblico nella tarda antichità latina e nel Medioevo*, Milano, Feltrinelli 1970; G. Contini, *Varianti e altra linguistica*, Torino, Einaudi 1970.

Način polaganja ispita: pismeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Mladen Machiedo, red. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: UMBERTO SABA: INTERPRETACIJE

Status kolegija: Izborni.

Trajanje nastave: Jedan semestar (45 sati).

Jezik na kojem se izvodi nastava: Talijanski.

Uvjeti za upis kolegija

Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Položeni ispiti iz talijanističkih kolegija u 1. i 2. semestru preddiplomskog studija.

Sadržaj kolegija

Leksički relativno jednostavan, *Kanconijer* Umberta Sabe, u svoja tri temeljna izdanja (1921, 1945, 1961 – postumno) iskazuje iznimnu spiralnu strukturu *in progress*, bližu Danteovu širenju obzora negoli (zavaravajući naslovom) Petrarkinu kružnost. Sabinu kulturu i poetiku *Kanconijera* dopunjuju reflektivni “prečaci” i autokomentar, a njegov neoeksperimentalizam, gotovo *ante litteram* osvjetljava nedovršen roman *Ernesto*. Pisma otkrivaju, međutim, socijalnu pozadinu Sabine egzistencije (na mahove “neorealističku”), dok psihoanaliza prati u cijelosti pjesnikov opus.

Ciljevi

Nakon početne biobibliografske orijentacije i interpretacije odabranih “uzoraka”, studenti bi samostalno pripremali interpretacije drugih tekstova ili pojedinih ciklusa iz *Kanconijera*. Cilj bi kolegija bio: osposobiti se za kritičko čitanje osvrtnom na versifikaciju i poetiku, s posebnim osvrtom na intra- i (katkada) inter-tekstualnost.

Osnovna bibliografija

Umberto Saba, *Il Canzoniere*, Einaudi, Torino, 1961.

Umberto Saba, *Scorciatoie e Raccontini*, Il Melangolo, Genova, 1993 (1. izd. Mondadori, Milano, 1946).

Umberto Saba, *Storia e cronistoria del Canzoniere*, Mondadori, Milano, 1948.

Umberto Saba, *Ernesto*, Einaudi, Torino, 1975.

Umberto Saba, *Atroce paese che amo (Lettere famigliari 1945–1953)*, Bompiani, Milano, 1987.

R.A., *Il punto su Saba*, prir. E. Guagnini, Laterza, Bari, 1987.

Mladen Machiedo, *O modusima književnosti*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 2002 (2. prošir. izd.; 1. izd. isto, 1996).

Mladen Machiedo, *Dritto e rovescio*, Erasmus, Zagreb, 2003.

Mladen Machiedo, *Zrakasti subjekt. Talijanski pjesnici 20. stoljeća*, Ceres, Zagreb, 2003.

Oblici provođenja nastave

Pretežno seminarski tip nastave, koji predviđa samostalnu pripremu studenata za analizu i interpretaciju tekstova na nastavi te pisanje seminarskih radnji u dogovoru i uz individualne konzultacije s nastavnikom.

Način provjere znanja

Uz kontinuiranu provjeru, tijekom čitavoga semestra, kroz sudjelovanje studenata u analizi i interpretaciji tekstova tijekom seminara (što donosi 1 ECTS bod), predviđeno je da svaki student izradi te na seminaru izloži svoj samostalni rad o jednoj specifičnoj temi, u dogovoru s nastavnikom (seminarska radnja donosi 2 ECTS boda). Na kraju se provodi ispit (što donosi 2 ECTS boda).

Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno, a uvjet za pristupanje ispitu redovito je pohađanje nastave uz aktivno sudjelovanje te održano seminarsko izlaganje.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Morana Čale, izv. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: DANTEOVA BOŽANSTVENA KOMEDIJA

Sadržaj

Kolegij uvodi u proučavanje *Božanstvene komedije* u kontekstu srednjovjekovne kulture. Obuhvaća čitanje izabranih pjevanja iz triju kantika te razmatra sljedeće teme: Kriza srednjovjekovne kulture. Danteov životopis u okviru povijesnih i političkih prilika. Danteova izobrazba i ideologija. Danteova religiozna, etička i politička misao. Odnos *Božanstvene komedije* i cjeline Danteova opusa. Povijesne i eshatološko-kozmičke dimenzije spjeva. Moralna topografija. Etika i spoznaja. *Komedija* kao politički performativ. Intertekstualnost i citatnost *Komedije*. Problem naslova, stila, jezika, strukture i poetike. Alegorizam i simbolizam. *Komedija* u europskoj i svjetskoj kulturi. *Komedija* i hrvatska kultura. Kolegij je izborni za studente 2. i 3. godine trogodišnjega preddiplomskog studija talijanistike, odnosno za studente drugih studijskih grupa koji ispunjavaju uvjete. Kolegij je obvezatan za studente 3. godine četvorogodišnjeg studija.

Jezik: talijanski

Status: izborni kolegij za 2. i 3. godinu preddiplomskog studija talijanistike

Ciljevi

Upoznavanje strukturalnih, kompozicijskih, metričkih i poetičkih značajki temeljnoga djela talijanske i svjetske književnosti; stjecanje sposobnosti čitanja, parafraziranja i tumačenja teksta u izvorniku; stjecanje sposobnosti kritičkog čitanja, usvajanja i promišljanja sekundarne literature u povijesnoj perspektivi.

Oblici provođenja nastave

Nastava obuhvaća ukupno 45 radnih sati (15 radnih tjedana po 3 sata tjedno, raspoređenih na dva dana u tjednu 2+1).

Pohađanje nastave je obvezatno. Sudjelovanje u seminarškome dijelu nastave vrednuje se kao dio ispita, a podrazumijeva dva oblika:

1. sudjelovanje u čitanju zadanih tekstova primarne i sekundarne literature;
2. izrada i izlaganje 2 seminarska rada (5 kartica teksta odnosno 15 minuta sažetog izlaganja) na temu koja se dogovara s nastavnicom.

Studentsko opterećenje: Predviđa se da studenti/ce tjedno pročitaju oko 50 stranica teksta te da se kontinuirano pripremaju za rad na primarnim tekstovima (1 do 2 pjevanja tjedno).

Popis literature

- primarni tekstovi

Dante Alighieri, *La Divina Commedia*. Commento a cura di Giuseppe Villaroel. Revisione del commento di Guido Davico Bonino e Carlo Poma, con un saggio di Eugenio Montale, Mondadori, Milano, 1991 (može se zamijeniti drugim komentiranim izdanjem)

- *Inferno*, pjevanja I, II, III, V, VI, X, XIII, XIX, XXVI, XXXIII.

- *Purgatorio*, pjevanja I, II, V, VI, XXIX, XXX.

- *Paradiso*, pjevanja I, XV, XVII, XXXI, XXXIII.

Dante Alighieri, *Vita nova*, poglavlje XXV.

Dante Alighieri, *De vulgari eloquentia*, IV. poglavlje II. knjige

Dante Alighieri, *Convivio*, I. poglavlje II. rasprave

Dante Alighieri, *Epistola XIII a Cangrande della Scala*

- obvezna sekundarna literatura

1. poglavlje o Danteu u jednoj od novijih povijesti talijanske književnosti, npr.

Salvatore Guglielmino-Hermann Grosser, *Il sistema letterario*, vol. I, Principato, Milano, 1988.

Angelo Marchese, *Storia intertestuale della letteratura italiana*, vol. I., D'Anna, Messina – Firenze, 1991.

2. najmanje 2 kritičke interpretacije pojedinih pjevanja (v. LECTURA DANTIS)

3. 1 knjiga ili 2 članka po izboru (v. DOPUNSKA BIBLIOGRAFIJA)

- dopunska bibliografija

Auerbach, Erich, *Mimesis: il realismo nella letteratura occidentale*, Torino: Einaudi, 1956.

Auerbach, Erich, *Studi su Dante*, prefazione di Dante Della Terza, traduz. dal tedesco di Maria Luisa De Pieri Bonino, traduzioni dall'inglese di Dante Della Terza, Milano: Feltrinelli, 1993.

Avalle, D'Arco Silvio, *Modelli semiologici nella Commedia di Dante*, Milano: Bompiani, 1975.

Čale, Frano-Zorić, Mate, *Dante u Hrvata*, u: Dante Alighieri, *Djela*, II, Zagreb: Sveučilišna naklada Liber – Nakladni zavod Matice hrvatske, 1976, str. 761-835

Noferi, Adelia, *Il gioco delle tracce: studi su Dante, Petrarca, Bruno, il Neo-classicismo, Leopardi, l'Informale*, Firenze: La Nuova Italia, 1979.

Sanguineti, Edoardo, *Tre studi danteschi*, Firenze: Le Monnier, 1961.

Sansone, Mario, *Lecture e studi danteschi*, Bari: De Donato, 1975.

Spitzer, Leo, *Studi italiani*, a cura di Claudio Scarpati, Milano: Università Cattolica, 1976.

- lectura Dantis

Getto, Giovanni, *Lecture dantesche*, svesci I, II. i III, Firenze: Sansoni, 1966.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Obrazloženje: Pohađanje kolegija iziskuje znatnu opterećenost: podrazumijeva kontinuirano pripremanje (2 boda) te iziskuje samostalan pismeni rad (1 bod). Završni ispit vrednuje se kao 2 boda.

Uvjeti upisa u kolegij

Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Način polaganja ispita

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća sintetične odgovore na 4-6 pitanja i kraći esej (1-2 stranice).

Usmjena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Nastavnik: dr. sc. Tatjana Peruško, doc.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: PROZNE VRSTE U TALIJANSKOJ KNJIŽEVNOSTI: NOVELA, BAJKA, KRATKA PRIČA, PUTOPIS

Jezik: talijanski

Trajanje: 1 semestar

Status: izborni kolegij

Oblici provođenja nastave: 2 sata nastave (predavanja i seminari) + 1 sat mentorskih konzultacija

Sadržaj kolegija

Kolegij "Prozne vrste u talijanskoj književnosti: novela, bajka, kratka priča, putopis" sastoji se od uvodnih predavanja i seminara tijekom kojih se studenti upoznaju s proznim oblicima novele, bajke, kratke priče i putopisa, njihovim strukturnim obilježjima, te glavnim crtama povijesnog razvoja. Izbor tekstova ograničen je, s obzirom na ukupni broj sati, na egzemplarna djela talijanske kraće proze od kojih će se neka čitati na seminaru, a druga će biti predmetom seminarskih radnji. Osim upoznavanja s oblicima narodnih bajki te nekoliko najvažnijih autorskih opusa, pružit će se uvid u različite varijante putopisa, te podvrste novelističkog oblika, s osobitim naglaskom na preklapanjima spomenutih vrsta. Seminarom će biti obuhvaćena, primjerice, tradicionalna *beffa*, zatim, bajkovita te znanstveno-fantastična proza, filozofsko-dijaloška prozna tradicija, realističko-naturalistička novelistika te fantastično-moralistička proza.

Ciljevi: Upoznavanje s različitim proznim vrstama i žanrovima u talijanskoj književnosti, upoznavanje sa strukturom proznih djela općenito, razvijanje sposobnosti kritičkog čitanja i tumačenja tekstova u izvorniku, upoznavanje s važnijim proznim djelima u talijanskoj književnosti.

Studentsko opterećenje: Očekuje se da će studenti/ce tjedno pročitati u prosjeku 50 stranica proznog teksta te se kontinuirano koristiti sekundarnom literaturom. Također se očekuje pisanje 1 ili 2 seminarska rada o kojima će, ovisno o ritmu seminara izlagati usmeno na kolegiju ili na mentorskim konzultacijama.

Način provjere znanja:

Pripremljenost se provjerava redovito na temelju sudjelovanja u radu kolegija, kao i odrađivanja pismenih obaveza. Aktivno sudjelovanje u čitanju na kolegiju donosi 1 ECTS bod, pisanje referata 2 ECTS boda, te ispit također 2 ECTS boda.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi:	2 ECTS boda
Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje:	1 ECTS bod
Ispit:	2 ECTS boda
<u>Ukupno: 5 ECTS bodova</u>	

Način polaganja ispita:

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća odgovore na 4-6 pitanja.

Usmena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Ocjena je zbroj i rezultat svih aktivnosti.

Uvjeti upisa u kolegij:

Upisan 3 semestar preddiplomskog studija, te dobro poznavanje talijanskog jezika.

Primarna bibliografija: (izbor iz djela)

1. *Novellino* (anonim. djelo)
2. Marco Polo: *Il Milione*
3. Giovanni Boccaccio: *Decameron*
4. Giovan Battista Basile: *Lo cunto de li cunti*
6. Italo Calvino: *Fiabe italiane*
7. Carlo Gozzi: *Fiabe*
8. Giacomo Leopardi: *Operette morali*
9. Luigi Capuana: *Fiabe*
10. Luigi Capuana: *Decameroncino*
11. Giovanni Verga: *La vita dei campi*
12. Luigi Pirandello: *Novelle per un anno*
13. Guido Gozzano: *Verso la cuna del mondo*
13. Dino Buzzati: *Sessanta racconti*
14. Beppe Fenoglio: *I ventitrè giorni della città di Alba*
15. Tommaso Landolfi: *Le più belle pagine* (scelte da Italo Calvino)
16. Pier Paolo Pasolini: *L'odore dell'India*

17. Giorgio Manganelli, *Esperimento con l'India*
18. Antonio Tabucchi, *Donna di Porto Pim*
19. Claudio Magris, *I microcosmi*

Obvezna kritička bibliografija:

- Luca Clerici, *La letteratura di viaggio*, u *Manuale di letteratura italiana*, ur. Franco Brioschi e Costanzo Di Girolamo, vol. 3, Bollati Boringhieri
- Dean Duda: *Priča i putopis, hrvatski romantičarski putopis kao pripovjedni žanr* (prvi dio studije), MH, Zagreb, 1998.
- Andre Jolles, *Jednostavni oblici*, Matica Hrvatska, 2000.
- Milivoj Solar, *Teorija proze*, Snl, Zagreb, 1989.
- Milivoj Solar, *Teorija novele*, Institut za književnost i umetnost, Beograd
- Angelo Marchese, *L'officina del racconto*, Mondadori, Milano, 1983.
- Vladimir Propp: *Morfologija bajke*, Beograd, Prosveta, 1982. ili *Morfologia della fiaba*, Einaudi, Torino, 1966.

Dopunska kritička bibliografija:

- Barthes, R.; Greimas, A.; Bremond, C., *L'analisi del racconto*, Bompiani, Milano 1969.
- Remo Ceserani, *Guida allo studio della letteratura*, pogl. V: *Il testo narrativo*, Laterza, Roma, 1. izd. 1999, 2. izd. 2002....
- Paola Pugliatti, *Lo sguardo nel racconto. Teoria e prassi del punto di vista*, Zanichelli, Bologna, 1985
- Paul Zumthor, *Esej o srednjovekovnoj poetici: od romana do novele* (fotokopija)

(o dodatnoj dopunskoj bibliografiji studenti će biti pravovremeno obaviješteni)

Nastavnik: dr. sc. Sanja Roić, red. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: SVAKODNEVNI ŽIVOT U TALIJANSKIM GRADOVIMA (12.-15. st.)

ECTS bodovi: 5

Status kolegija: izborni.

Trajanje nastave: jedan semestar (45 sati).

Jezik na kojem se izvodi nastava: Talijanski.

Uvjeti za upis kolegija: Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Upisan 4. semestar

Sadržaj: Prikaz i ilustracija aspekata svakodnevnog života u talijanskim gradovima zrelog i kasnog srednjeg vijeka odnosno aspekti života pojedinca i njegovi obiteljski, susjedski i društveni odnosi. Fokalizirat će se razdoblje djetinjstva pojedinca, načini školovanja, proces rada, svakidašnje djelatnosti, sanitarni aspekti svakidašnjice (zdravlje, odnosno bolesti). Rekonstruirat će se mjesta na kojima se odvijao život srednjovjekovnih gradova na Apeninskom poluotoku: katedrale, zidine, komunalne palače, tržnice, samostani, ulice i trgovi te nastambe.

Cilj: Upoznavanje s civilizacijskim aspektima srednjevjekovlja na Apeninskom tlu.

Bibliografija: J. Huizinga, *Autunno del Medio Evo*, Sansoni, Firenze varie ed., C. Ginzburg, *Il formaggio e i vermi*, Einaudi, Torino 1976; Isti, *Miti, emblemi, spie*, Einaudi, Torino 1992; G. Villani, *Nuova cronica*, Guanda, Parma, 1991, A. e C. Frugoni, *Storia di un giorno in una città medievale*, Laterza, Roma-Bari 1998.

Preporuča se: G. Fasoli e F. Bocchi, *La città medievale italiana*, Sansoni, Firenze 1973; D. Balestracci, *Siena nel Trecento*, Clusf, Firenze 1977.

Način polaganja ispita: Pismeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Mladen Machiedo, red. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: PAVESE I VITTORINI: TRANSNEOREALISTIČKA KOMPLEMENTARNOST

Status kolegija: Izborni.

Trajanje nastave: Jedan semestar (45 sati).

Jezik na kojem se izvodi nastava: Talijanski.

Uvjeti za upis kolegija

Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Položeni ispiti iz talijanističkih kolegija u 1. i 2. semestru preddiplomskog studija.

Sadržaj kolegija

“Službeno” neorealisti i Cesare Pavese i Elio Vittorini pokazuju, međutim, vidovite otklone od etikete koja ih (nipošto nemotivirano) povezuje s razglašenim razdobljem književno-filmske talijanske kulture. U poeziji Pavese evoluirao od “pjesme-pripovijetke” do “pjesme-slike”, u ponekom romanu priklanja se (nesvjesno) egzistencijalizmu, u dnevniku iskazuje i antropološke interese, a u mitskim se dijalozima nadovezuje na zaboravljenu tradiciju. I Vittorini je transneorealist po koncepciji “povrijeđena svijeta”, onirizmu i ritmiziranoj prozi, dok se u javnom dnevniku otvara široj problematici aktualiziranoj neoeksperimentalizmom, a u postumnoj ostavštini zagovara prirodnoznanstvene modele, primjenjive na kulturu i književnost.

Ciljevi

Obradujući pojedina poglavlja ili aspekte djela iz osnovne bibliografije, studenti bi se navikavali na kompleksnije čitanje autora onkraj uobičajenih shematizacija, a ujedno i dublje ulazili u društveno-povijesno razdoblje 1936–1966.

Osnovna bibliografija

Cesare Pavese (u izd. Einaudi), *Poesie (Lavorare stanca, 1936, i Verrà la morte e avrà i tuoi occhi, 1951, 1961. i dalje), Il carcere (u Prima che il gallo canti, 1948), Dialoghi con Leucò (1947), Il mestiere di vivere. Diario 1935–1950 (1952), Racconti (1960); također i Rad umara / Lavorare stanca, prir. S. Glavaš, Ceres, Zagreb, 1999.*

Elio Vittorini, *Conversazione in Sicilia*, Bompiani, Milano, 1958 (1. izd. 1941).

Elio Vittorini, *Diario in pubblico*, isto, Milano, 1957, 1970.

Elio Vittorini, *Le due tensioni*, Il Saggiatore, Milano, 1967.

Claudio Toscani, *Come leggere 'Conversazione in Sicilia' di Elio Vittorini*, Mursia, Milano, 1975.

Sergio Pautasso, *Cesare Pavese, l'uomo libero*, Arcipelago, Milano, 1991.

Mladen Machiedo, *Sotto varie angolazioni*, Erasmus, Zagreb, 1997.

Oblici provođenja nastave

Pretežno seminarski tip nastave, koji predviđa samostalnu pripremu studenata za analizu i interpretaciju tekstova na nastavi te pisanje seminarskih radnji u dogovoru i uz individualne konzultacije s nastavnikom.

Način provjere znanja

Uz kontinuiranu provjeru, tijekom čitavoga semestra, kroz sudjelovanje studenata u analizi i interpretaciji tekstova tijekom seminara (što donosi 1 ECTS bod), predviđeno je da svaki student izradi te na seminaru izloži svoj samostalni rad o jednoj specifičnoj temi, u dogovoru s nastavnikom (seminarska radnja donosi 2 ECTS boda). Na kraju se provodi ispit (što donosi 2 ECTS boda).

Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno, a uvjet za pristupanje ispitu redovito je pohađanje nastave uz aktivno sudjelovanje te održano seminarsko izlaganje.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Morana Čale, izv. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: ARIOSTO I EPSKO PRIPOVIJEDANJE

Sadržaj kolegija

Kolegij pruža uvid u talijansku vitešku književnost 15. i 16. stoljeća, koja poprima dva tipična oblika, oblik romaneskne proze i dominantni oblik spjeva u oktavama. Razmatraju udio nasljeđa pučkih kantara u djelu Andree da Barberina i u Pulcijevu *Morganteu*, te osobit spoj karolinške i bretonske predaje na kojemu počiva Boiardov aristokratski *Zaljubljeni Orlando*, uzor nizu oponašateljskih i nastavljajčkih tekstova. Polizianove *Stanze per la giostra*, u pohvalu Medicijima, obilježuje klasični duh humanističke kulture. Osobita se pozornost posvećuje genezi i strukturi Ariostova *Mahnitog Orlando*. Protutežu visokome dvorskom modusu žanra tvori Folengov makaronski spjev *Baldus*, a valja spomenuti i parodični odvjetak herojsko-komičnog spjeva, što ga u prvoj polovici 17. stoljeća promiče Tassonijevo *Oteto vjedro*.

Jezik: talijanski

Status: izborni kolegij za 2. i 3. godinu preddiplomskog studija talijanistike

Ciljevi

Upoznavanje strukturalnih, kompozicijskih, metričkih i poetičkih značajki te književno-povijesnoga konteksta nekoliko najvažnijih epskih djela 15. i 16. stoljeća; stjecanje sposobnosti čitanja, parafraziranja i tumačenja tekstova u izvorniku; stjecanje sposobnosti kritičkog čitanja, usvajanja i promišljanja sekundarne literature u povijesnoj perspektivi.

Oblici provođenja nastave

Nastava obuhvaća ukupno 45 radnih sati (15 radnih tjedana po 3 sata tjedno, raspoređenih na dva dana u tjednu 2+1).

Pohađanje nastave je obvezatno. Sudjelovanje u seminarskome dijelu nastave vrednuje se kao dio ispita, a podrazumijeva dva oblika:

1. sudjelovanje u čitanju zadanih tekstova primarne i sekundarne literature;
2. izrada i izlaganje 2 seminarska rada (5 kartica teksta odnosno 15 minuta sažetog izlaganja) na temu koja se dogovara s nastavnicom.

Studentsko opterećenje: Predviđa se da studenti/ce tjedno pročitaju oko 50 stranica teksta te da se kontinuirano pripremaju za rad na primarnim tekstovima.

Popis literature

- **primarni tekstovi** (izabrana pjevanja iz preporučenoga ili nekog drugog komentiranog izdanja)

Luigi Pulci, *Il Morgante*, svesci I. i II, prir. Franca Ageno, Milano: Mondadori, 1994.

Angelo Poliziano, *Stanze per la giostra*

Matteo Maria Boiardo, *Orlando innamorato*, ur. P.V. Mengaldo, Bari: Laterza, 1962.

Ludovico Ariosto, *Orlando furioso*, prir. di E. Bigi, Milano: Rusconi, ; ili prir. di L. Caretti, Torino: Einaudi, ; ili prir. di C. Segre, Milano: Mondadori, .

Teofilo Folengo, *Baldus*

- **obvezatna sekundarna literatura**
- **Povijesti talijanske književnosti:**

Salvatore Guglielmino-Hermann Grosser, *Il sistema letterario*, svesci I. i II, Principato, Milano, 1988.

Angelo Marchese, *Storia intertestuale della letteratura italiana*, svesci I. i II, D'Anna, Messina – Firenze, 1991.

Caretti, Lanfranco, *Ariosto e Tasso*, 1970.

Foffano, Francesco, *Il poema cavalleresco dal XV al XVIII secolo*, Milano: Vallardi, s.a.

Santoro, Mario, *Ariosto e il Rinascimento*, 1989.

Segre, Cesare, *Esperienze ariostesche*, Pisa: Nistri-Lischi,

- **dopunska bibliografija**

AA.VV, *I libri di «Orlando innamorato»*, Modena: Panini, 1987.

Anceschi, Giuliano, ur., *Il Boiardo e la critica contemporanea*, Firenze: Olschki, 1970.

Baccini, Danilo, ur., *Ludovico Ariosto: Orlando furioso: Sunti, commento, analisi dei personaggi, curiosità ariostesche*, 1970.

Battistini, Andrea, *Geometrie del fantastico*, u «Rivista di letterature moderne e comparate»,

Beecher, Donald, Massimo Ciavolella i Roberto Fedi, ur., *Ariosto Today: Contemporary Perspectives*, 2003.

Binni, Walter, *Ludovico Ariosto*, 1968.

Borsellino, Nino, *Lettura dell' «Orlando furioso»*, 1972.

Burckhardt, Jakob, *La civiltà del Rinascimento in Italia*, Firenze: Sansoni, 1968.

Bussani, Illidio *Il romanzo cavalleresco in Luigi Pulci*, 1933.

Calabrese, Stefano, *L'idea di letteratura in Italia*, 1999.

Carducci, Giosuè, *L'Ariosto e il Tasso*, 1939.

Ceserani, Remo, *L'allegria fantasia di Luigi Pulci e il rifacimento dell' «Orlando»*, «Giornale storico della letteratura italiana», CXXXV, 1958, str. 171 i dalje.

Croce, Benedetto, *Ariosto*, Bari: Laterza, ili Milano: Adelphi

Croce, Benedetto, *Ariosto, Shakespeare e Corneille*, 1929.

- De Robertis, D., *L'esperienza poetica del Quattrocento*, u zborniku *Storia della letteratura italiana*, ur. E. Cecchi i N. Sapegno, IV, str. 567 i dalje.
- De Robertis, D., *Storia del Morgante*, Firenze: Le Monnier, 1958.
- Della Terza, Dante, *Forme e memoria: Saggi e ricerche sulla tradizione letteraria da Dante a Vico*, 1979.
- Gareffi, Andrea, *Figure dell'immaginario dell'Orlando furioso*, 1984.
- Garin, Eugenio *La cultura del Rinascimento*, Bari: Laterza, 1973.
- Getto, Giovanni, *Studio sul «Morgante»*, Firenze: Olschki, 1967.
- Greene, Thomas, *The descent from heaven: A study in epic continuity*, 1975.
- Maggi, Armando, *The Self and the Twofold Other*, u «Rivista di letterature moderne e comparate».
- Paparelli, Gioacchino, *Da Ariosto a Quasimodo: Saggi*, 1977.
- Piromalli, Antonio, *La cultura a Ferrara al tempo di Ludovico Ariosto*, 1975.
- Pool, Franco, *Interpretazione dell'Orlando furioso*, 1968.
- Ramat, Raffaello, *Per la storia dello stile rinascimentale (il Furioso, il Principe, l'Aminta, la Liberata)*, 1953.
- Ruggieri, Ruggero M., *L'Umanesimo cavalleresco italiano da Dante all'Ariosto*, 1977.
- Russo, L., *La dissoluzione del mondo cavalleresco e il «Morgante»*, «Belfagor», 1952, I, str. 36 i dalje.
- Savarese, Gennaro, *Il «Furioso» e la cultura del Rinascimento*, 1984.
- Scrivano, Riccardo, *La norma e lo scarto: proposte per il Cinquecento letterario italiano*, 1980.
- Tateo, F., *Lorenzo de' Medici e Angelo Poliziano*, Bari: Laterza, 1980.
- Tissoni Benvenuti, A. *Quattrocento settentrionale*, str. 49 i dalje.
- Turchi, Marcello, *Ariosto o della liberazione fantastica*, 1969.
- Vasoli, Cesare, *Le filosofie del Rinascimento*, 2002.
- Vasoli, Cesare, *Umanesimo e Rinascimento*, 1969.
- Weise, Georg, *L'ideale eroico del Rinascimento e le sue premesse umanistiche*, 1961.
- Weise, Georg, *L'ideale eroico del Rinascimento: Diffusione europea e tramonto*, 1965.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi:	2 ECTS boda
Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje:	1 ECTS bod
Ispit:	2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Uvjeti upisa u kolegij

Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Upisan 3. semestar studija.

Način polaganja ispita

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća sintetične odgovore na 4-6 pitanja i kraći esej (1-2 stranice).

Usmjena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Nastavnik: dr. sc. Tatjana Peruško, doc.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: INTERPRETACIJA TALIJANSKE PROZE: ROMAN

Jezik: talijanski

Trajanje: 1 semestar (45 sati)

Status: izborni kolegij

Oblici provođenja nastave: : 2 sata nastave (predavanja i seminari) + 1 sat mentorskih konzultacija

Sadržaj kolegija

Kolegij se sastoji od uvodnih predavanja i seminara koji se bave strukturom proznih vrsta romana te njegovim povijesnim oblicima u talijanskoj književnosti. Kolegij započinje s naratološkim uvodom, a nastavlja se s kratkim povijesnim pregledom razvoja romana u talijanskoj književnosti. Na seminarima će se čitati izabrani dijelovi i poglavlja, a studenti će birati seminarske teme iz pojedinih tekstova s popisa.

Ciljevi: Upoznavanje s proznom vrstom romana i romanesknim žanrovima u talijanskoj književnosti, razvijanje sposobnosti kritičkog čitanja i tumačenja tekstova u izvorniku, upoznavanje s važnijim romanima u talijanskoj književnosti.

Studentsko opterećenje: Očekuje se da će se studenti/ce tjedno pripremati za rad na izabranim romanima (što podrazumijeva čitanje cjelovitih izabranih tekstova), te kontinuirano koristiti sekundarnom literaturom. Također se očekuje pisanje 1 ili 2 seminarska rada o kojima će, ovisno o ritmu seminara izlagati usmeno na kolegiju ili na mentorskim konzultacijama.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Način polaganja ispita:

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća odgovore na 4-6 pitanja.

Usmena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Ocjena je zbroj i rezultat svih aktivnosti.

Uvjeti upisa u kolegij:

Upisan 3 semestar preddiplomskog studija, te dobro poznavanje talijanskog jezika.

Primarna bibliografija:

- Ugo Foscolo: *Le ultime lettere di Iacopo Ortis*
- Alessandro Manzoni: *I promessi sposi*
- Niccolò Tommaseo: *Fede e bellezza*
- Luigi Pirandello: *Uno, nessuno e centomila*
- Italo Svevo: *La coscienza di Zeno*
- Massimo Bontempelli: *La vita intensa*
- Dino Buzzati: *Il deserto dei Tartari*
- Elio Vittorini: *Conversazioni in Sicilia*
- Vasco Pratolini: *Cronache di poveri amanti*
- Cesare Pavese: *Il carcere*
- Giuseppe Tomasi di Lampedusa: *Il Gattopardo*
- Giorgio Manganelli: *Centuria*
- Italo Calvino: *Se una notte d'inverno un viaggiatore*
- Antonio Tabucchi: *Notturmo indiano*
- Alessandro Baricco: *Castelli di rabbia*
- Tiziano Scarpa: *Occhi sulla graticola*

Obvezna kritička bibliografija:

Guglielmino-Grosser, *Il sistema letterario: guida alla storia letteraria e all'analisi testuale*, Principato, Milano, 1992-1994

Angelo Marchese, *Officina del racconto*, Mondadori, **

Milivoj Solar, *Teorija proze*

Viktor Žmegač, *Povijesna poetika romana*, GZH, Zagreb, 1987. i kasnija izdanja

Dopunska kritička bibliografija:

Remo Ceserani, *Guida allo studio della letteratura*, pogl. V: *Il testo narrativo*,
Laterza, Roma, 1. izd. 1999, 2. izd. 2002....

Gajo Peleš: *Tumačenje romana*, ArTresor Naklada, Zagreb, 1999.

Theory of the novel : a historical approach / edited by Michael McKeon, Baltimore ;
London : The Johns Hopkins University Press , cop. 2000

Moderna teorija romana / izbor, uvod i komentar Milivoj Solar, Beograd : Nolit, 1979.

Franz K. Stanzel, *Tipične forme romana*, Književna zajednica Novog Sada, 1987

(o dodatnoj dopunskoj literaturi studenti će biti pravovremeno obaviješteni)

Nastavnik: dr. sc. Sanja Roić, red. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: TALIJANSKI ROMAN 19. I PRVE POLOVICE 20. st.

ECTS bodovi: 5

Status kolegija: Izborni.

Trajanje nastave: Jedan semestar (45 sati).

Jezik na kojem se izvodi nastava: Talijanski.

Uvjeti za upis kolegija: Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika. Upisan 5. semestar

Sadržaj: Roman kao dinamičnavrsta u talijanskoj književnosti 19. stoljeća, od epistolarnog (Foscolo) preko preporodnog (Nievo), romantičnog (Tommaseo), povijesnog (Manzoni) do modernog romana. Središnja pozicija Manzonijevih *Zaručnika* u kontekstu talijanskog Ottocenta i kasnije recepcije, preporodni elementi u Nievovim *Ispovijestima*, romantično-religiozni elementi u Tommaseovoj *Vjери i ljepoti*. Veristički roman, eksperimenti s vrstom u prvoj polovici 20. stoljeća i naznake novih poetika (D'Annunzio, Pirandello, Svevo).

Cilj: Osposobiti studente za tematsku i motivsku analizu talijanskog romana u povijesnom i civilizacijskom kontekstu talijanske kulture i književnosti.

Bibliografija: Odabrana poglavlja iz romana navedenih autora. C. Dionisotti, *Appunti sui moderni: Foscolo, Leopardi, Manzoni e altri*, Bologna, 1988. M. Guglielminetti, *Il romanzo del Novecento italiano*, Editori Riuniti, Roma 1986; F. Danelon, *Né domani, né mai. Rappresentazione del matrimonio nella letteratura italiana*, Marsilio, Venezia 2004.

Preporuča se: G. Debenedetti, *Personaggi e destino*, Il Saggiatore, Milano 1977.

C. Dionisotti, *Appunti sui moderni*, Il Mulino, Bologna 1988.

Način polaganja ispita: Pismeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Mladen Machiedo, red. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: FUTURIZAM I OKO NJEGA

Status kolegija: Izborni.

Trajanje nastave: Jedan semestar (45 sati).

Jezik na kojem se izvodi nastava: Talijanski.

Uvjeti za upis kolegija

Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Položeni ispiti iz talijanističkih kolegija u 1. i 2. semestru preddiplomskog studija.

Sadržaj kolegija

Bez poznavanja futurizma (niz manifesta od 1909. godine, za književnost najvažniji onaj “tehnički” iz 1912.) nemoguće je shvatiti avangardne europske tendencije oko njega (kubizam, ekspresionizam, dadaizam, nadrealizam). Futurizam je, u ekstremnoj marinettijevskoj varijanti upao, nakon anarhičnog razdoblja, u klopku diktature i militarizma, ali je u cjelini uzevši (od likovne umjetnosti preko arhitekture, teatra, filma i fotografije do mode) radikalno utjecao na interdisciplinarnu pomaku u odnosu na tradiciju.

Ciljevi

Uz čitanje manifesta studente bi se upozorilo i na glavne predstavnike (pored diskutabilnijeg Marinettija: Soffici, Papini, Palazzeschi), što bi ih osposobilo i za šire razumijevanje modernizma u 20. stoljeću (u Italiji: Sbarbaro, Campana, rani Ungaretti i drugi pjesnici oko časopisa “La Voce”).

Osnovna bibliografija

Marinetti e il futurismo, prir. L. De Maria, Mondadori, Milano, 1973.

Anna D’Elia, *L’universo futurista (Una mappa: dal quadro alla cravatta)*, Dedalo, Bari, 1988.

Mario De Micheli, *Le avanguardie artistiche del Novecento*, Feltrinelli, Milano, 1990.

I futuristi, prir. F. Grisi, Newton, Rim, 1994.

Mario Verdone, *Il futurismo*, Newton, Rim, 1994.

Claudia Solaris, *Dizionario del futurismo*, Editori Riuniti, Rim, 1996.

I manifesti futuristi (Arte e lessico), prir. S. Stefanelli, Sillabe, Livorno, 2001 (s CD-om).

Sabrina Carollo, *Il futurismo*, Giunti, 2003.

Mladen Machiedo, *Zrakasti subjekt. Talijanski pjesnici 20. stoljeća*, Ceres, Zagreb, 2003.

Oblici provođenja nastave

Pretežno seminarski tip nastave, koji predviđa samostalnu pripremu studenata za analizu i interpretaciju tekstova na nastavi te pisanje seminarskih radnji u dogovoru i uz individualne konzultacije s nastavnikom.

Način provjere znanja

Uz kontinuiranu provjeru, tijekom čitavoga semestra, kroz sudjelovanje studenata u analizi i interpretaciji tekstova tijekom seminara (što donosi 1 ECTS bod), predviđeno je da svaki student izradi te na seminaru izloži svoj samostalni rad o jednoj specifičnoj temi, u dogovoru s nastavnikom (seminarska radnja donosi 2 ECTS boda). Na kraju se provodi ispit (što donosi 2 ECTS boda).

Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno, a uvjet za pristupanje ispitu redovito je pohađanje nastave uz aktivno sudjelovanje te održano seminarsko izlaganje.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Morana Čale, izv. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: TALIJANSKO KAZALIŠTE U RENESANSI I BAROKU

Sadržaj kolegija

Modul se bavi dramskim djelima talijanske renesanse te razmatra sljedeće teme:

- Humanizam 15. stoljeća i imitacija klasika. Komedija po uzoru na Plauta i Terencija. *Dekameron* kao zaliha tema, motiva i zapleta. Funkcija prologa. Stalni tipovi.
- Dvorska kultura naprama pučkoj. Pastoralno i rustikalno, aristokratsko i pučko. Antiakademistička farsa i pučka komedija.
- Humanistička tragedija. Proučavanje Aristotelove *Poetike* i načelo imitacije. Klasicistička pravilnost i manirizam kao narušen sklad.
- Pastoralna drama. Mit zlatnog doba i tradicija Vergilijevih *Bukolika* te Teokritovih *Idila*. Svijet Sannazarove *Arcadije*. Tragikomedija i melodrama.
- Komedija dell'arte.
- Barokna tragedija. Komedija 17. stoljeća prije Goldonija.

Jezik: talijanski

Status: izborni kolegij za 2. i 3. godinu preddiplomskog studija talijanistike

Ciljevi

Upoznavanje strukturalnih, kompozicijskih i poetičkih značajki te književno-povijesnoga konteksta talijanskoga kazališta u 1. polovici 16. stoljeća; stjecanje sposobnosti čitanja, parafraziranja i tumačenja tekstova u izvorniku; stjecanje sposobnosti kritičkog čitanja, usvajanja i promišljanja sekundarne literature u povijesnoj perspektivi.

Oblici provođenja nastave

Nastava obuhvaća ukupno 45 radnih sati (15 radnih tjedana po 3 sata tjedno, raspoređenih na dva dana u tjednu 2+1).

Pohađanje nastave je obvezatno. Sudjelovanje u seminarskome dijelu nastave vrednuje se kao dio ispita, a podrazumijeva dva oblika:

1. sudjelovanje u čitanju zadanih tekstova primarne i sekundarne literature;
2. izrada i izlaganje 2 seminarska rada (5 kartica teksta odnosno 15 minuta sažetog izlaganja) na temu koja se dogovara s nastavnicom.

Studentsko opterećenje: Predviđa se da studenti/ce tjedno pročitaju oko 50 stranica teksta te da se kontinuirano pripremaju za rad na primarnim tekstovima.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Popis literature

- **Primarni tekstovi**

Angelo Poliziano, *La festa d'Orfeo*, u *Opere*, ur. M. Luzi i S. Orlando, Milano: Rizzoli, 1976.

Ludovico Ariosto, *La Cassaria, I Suppositi*, u *Commedie*, ur. A. Casella, G. Ronchi, A. Stella, Milano: Mondadori, 1984.

Bernardo Dovizi da Bibbiena, *Calandria*, u *Commedie del Cinquecento*, II. sv., ur. N. Borsellino, Milano: Feltrinelli, 1967,

Francesco Belo, *Il Pedante*, u *Commedie del Cinquecento*, II. sv., ur. N. Borsellino, Milano: Feltrinelli, 1967, str. 99-191.

Gl'Ingannati, u *Commedie del Cinquecento*, I. sv., ur. N. Borsellino, Milano: Feltrinelli, 1962, str. 195-289.

Machiavelli, *Mandragola*

Annibal Caro, *Gli Straccioni*, u *Commedie del Cinquecento*, II. sv., ur. N. Borsellino, Milano: Feltrinelli, 1967, str. 193-279.

Pietro Aretino, *La cortigiana; Il Marescalco*

Ruzante, *Teatro*, a cura di L. Zorzi, Torino, Einaudi, 1967.

Giordano Bruno, *Il Candelaio*, u *Commedie del Cinquecento*, II. sv., ur. N. Borsellino, Milano: Feltrinelli, 1967, str. 281-452.

Giambattista Della Porta, *La Fantesca*, u *Commedie del Cinquecento*, II. sv., ur. N. Borsellino, Milano: Feltrinelli, 1967, str. 453-582.

Anton Francesco Grazzini (il Lasca), *Il Frate*, u *Commedie del Cinquecento*, I. sv., ur. N. Borsellino, Milano: Feltrinelli, 1962, str. 85-119.

Giovan Maria Cecchi, *L'Assiuolo*, u *Commedie del Cinquecento*, I. sv., ur. N. Borsellino, Milano: Feltrinelli, 1962, str. 121-426.

Giovan Battista Giraldi Cinzio, *Orbecche; Didone*

Giovan Battista Giraldi Cinzio, *Intorno al comporre dell commedie e delle tragedie*

Gian Giorgio Trissino, *Sofonisba*

Torquato Tasso, *Aminta; Torrismondo*, u *Teatro*, ur. M. Guglielminetti, Milano: Garzanti, 1983.

Giambattista Guarini, *Pastor fido*

- **Obvezna sekundarna literatura**
- **Povijesti talijanske književnosti:**

Salvatore Guglielmino-Hermann Grosser, *Il sistema letterario*, svesci I. i II, Principato, Milano, 1988.

Angelo Marchese, *Storia intertestuale della letteratura italiana*, svesci I. i II, D'Anna, Messina – Firenze, 1991.

Baratto, Mario, *La commedia del Cinquecento. Aspetti e problemi*, Venezia, Neri Pozza, 1977.

Borsellino, Nino, *Il teatro del Cinquecento*, Bari, 1973.

Ferrone, Siro, *Il teatro*, in *Storia della Letteratura Italiana*, I, II, III, Roma, Salerno Editrice, 1995-97.

Pandolfi, V., *La commedia dell'arte. Storia e testo*, Firenze, Sansoni, 1957-61.

- **Dopunska bibliografija**

Ariani, M., *Tra classicismo e manierismo. Il teatro tragico del Cinquecento*, Firenze, Olschki, 1974.

Bosisio, P., *Popolarità e classicità nel teatro comico del Cinquecento*, Milano, Principato 1975.

Raimondi, Ezio, *Politica e commedia. Da Beroaldo al Machiavelli*, Bologna: Il Mulino, 1972.

Zorzi, Ludovico, Giuliano Innamorati, Siro Ferrone, *Il teatro del Cinquecento*, Firenze, Sansoni, 1982.

Bodovna vrijednost kolegija: 5 ECTS bodova

Obrazloženje: Pohađanje kolegija iziskuje znatnu opterećenost: podrazumijeva kontinuirano pripremanje (1 bod) te iziskuje samostalan pismeni rad (2 boda). Završni ispit vrednuje se kao 2 boda.

Uvjeti upisa u kolegij

Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Način polaganja ispita

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća sintetične odgovore na 4-6 pitanja i kraći esej (1-2 stranice).

Usmjena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Nastavnik: dr. sc. Tatjana Peruško, doc.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: TALIJANSKA NOVELA KROZ STOLJEĆA

Jezik: talijanski

Trajanje: 1 semestar (45 sati)

Status: izborni kolegij

Oblici provođenja nastave: : 2 sata nastave (predavanja i seminari) + 1 sat mentorskih konzultacija

Sadržaj

Kolegij nudi uvodna razmatranja o strukturi novele, čitanja izvadaka iz traktata o noveli kao vrsti, te povijesni pregled talijanske novele od početaka do dvadesetog stoljeća. Prvo se kroz usporedbe različitih tekstova prate sličnosti i razlike između novele i egzempluma, te naznačuju ostali mogući izvori novelističkog oblika. Seminar obuhvaća primjere iz novelističkih opusa poznatih autora, od ranih srednjovjekovnih novela u tal. književnosti, preko Boccaccia i bokačovske tradicije u narednim stoljećima (Bandello, Sacchetti, Straparola, Gozzi), te kasnijih novelističkih iskustava 19. i 20.st. (Capuana, Verga, Pirandello i dr.).

Ciljevi: Upoznavanje s proznom vrstom novele i njezinom poviješću u talijanskoj književnosti, razvijanje sposobnosti kritičkog čitanja i tumačenja tekstova u izvorniku, upoznavanje s važnijim novelističkim opusima u talijanskoj književnosti

Studentsko opterećenje: Očekuje se da će se studenti/ce tjedno pripremati za rad na izabranim romanima (što podrazumijeva čitanje cjelovitih izabranih tekstova), te kontinuirano koristiti sekundarnom literaturom. Također se očekuje pisanje 1 ili 2 seminarska rada o kojima će, ovisno o ritmu seminara izlagati usmeno na kolegiju ili na mentorskim konzultacijama.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Način polaganja ispita:

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća odgovore na 4-6 pitanja.

Usmena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Ocjena je zbroj i rezultat svih aktivnosti.

Uvjeti upisa u kolegij:

Upisan 3 semestar preddiplomskog studija, te dobro poznavanje talijanskog jezika.

Primarna bibliografija (izbor iz sljedećih djela):

Il Novellino (anon.)

Jacopo Passavanti: *Specchio di vera penitenza* (due brani)

Giovanni Boccaccio, *Decameron*

Franco Sacchetti, *Trecentonovelle*

Matteo Bandello, *Novelle*

Gianfrancesco Straparola, *Le piacevoli notti*

Giovan Battista Basile, *Lo cunto de li cunti*

Luigi Capuana, *Il Decameroncino, La voluttà di creare*

Giovanni Verga, *La vita dei campi*

Luigi Pirandello, *Novelle per un anno*

Massimo Bontempelli, *La scacchiera davanti allo specchio, Miracoli*

Dino Buzzati, *Sessanta racconti, La boutique del mistero*

Goffredo Parise, *Sillabari*

Italo Calvino, *Marcovaldo*

Italo Calvino, *Le cosmicomiche, Ti con zero*

Tommaso Landolfi, *Le più belle pagine* (scelte da Italo Calvino)

Guido Mozzi, *Fiction*

Vitaliano Trevisan, *Shorts*

Obvezna kritička bibliografija:

Guglielmino-Grosser, *Il sistema letterario: guida alla storia letteraria e all'analisi testuale*, Principato, Milano, 1992-1994 (poglavlje o putopisu)

Angelo Marchese, *L'officina del racconto*, Mondadori, ..

Milivoj Solar, *Teorija proze*, SNL, Zagreb 1989.

Milivoj Solar, *Teorija novele*,

Dopunska kritička bibliografija:

Barthes, R.; Greimas, A.; Bremond, C., *L'analisi del racconto*, Bompiani, Milano 1969.

Remo Ceserani, *Guida allo studio della letteratura*, pogl. V: *Il testo narrativo*,

Laterza, Roma, 1. izd. 1999, 2. izd. 2002....

Paola Pugliatti, *Lo sguardo nel racconto. Teoria e prassi del punto di vista*,

Zanichelli, Bologna, 1985

Paul Zumthor, *Esej o srednjovjekovnoj poetici: od romana do novele* (fotokopija)

(o dodatnoj dopunskoj bibliografiji studenti će biti pravovremeno obaviješteni)

Nastavnik: dr. sc. Sanja Roić, red. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: PETRARCA I PETRARKIZAM

ECTS bodovi: 5

Status kolegija: Izborni.

Trajanje nastave: Jedan semestar (45 sati).

Jezik na kojem se izvodi nastava: Talijanski.

Uvjeti za upis kolegija: Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Upisan 6. semestar

Sadržaj: Predočit će se strukturna, tematska i stilistička obilježja pjesničkog i proznog opusa Francesca Petrarke. Razmotrit će se povijesni i kulturni talijanski i evropski kontekst u kojem je Petrarca djelovao i pisao te funkcija *Kanconijera* kao pjesničke zbirke u kojoj autor gradi složenu i originalnu cjelinu. Prezentirana će biti i druga Petrarkina pjesnička i prozna djela relevantna u kontekstu nastajućeg humanizma. Razmotrit će se temeljna obilježja tog značajnog kulturnog pokreta koji nastaje u Italiji u 14. stoljeću, mjesto što ga Petrarca zauzima u humanističkoj kulturi, kasniji značaj njegovog ukupnog opusa kao stilskog i tematskog modela u razdoblju renesanse. U istom će se kontekstu razmatrati i pojava, opseg i dosezi petrarkizma u evropskim zemljama.

Cilj: Upoznavanje s Petrarkinim *Kanconijerom*, temama, motivima i oblicima te njegovom recepcijom u 15. i 16. st. u Italiji i Evropi odnosno s pojavom i širenjem petrarkizma u njegovim specifičnim oblicima u evropskom kontekstu.

Bibliografija: Izbor tekstova iz: F. Petrarca, *Canzoniere*; *Trionfi*; *Secretum*.

M. Santagata, *I frammenti dell'anima*, Il Mulino, Bologna 1992; G. Billanovich, *Petrarca e il primo Umanesimo*, Antenore, Padova, 1996; F. Čale, *Petrarca i petrarkizam*, Školska knjiga, Zagreb, razna izd, F. Petrarca, *Kanconijer/Il Canzoniere*, ur. F. Čale, NZ Matice hrvatske, HFD, Liber, Zagreb-Dubrovnik 1974.

Preporuča se: S. Agosti, *Gli occhi e le chiome*, Feltrinelli, Milano 1993. G. Contini, *Varianti e altra linguistica*. Einaudi, Torino 1970.

Način polaganja ispita: Pismeni

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Mladen Machiedo, red. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija. POETIKE 20. STOLJEĆA: OD HERMETIZMA DO NEOAVANGARDE

Status kolegija: Izborni.

Trajanje nastave: Jedan semestar (45 sati).

Jezik na kojem se izvodi nastava: Talijanski.

Uvjeti za upis kolegija

Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Položeni ispiti iz talijanističkih kolegija u 1. i 2. semestru preddiplomskog studija.

Sadržaj kolegija

Hermetizam (s dva nobelovca), neorealizam (u književnosti i filmu), neoeksperimentalizam (još šire interdisciplinarni) i neoavangarda (najradikalnije osporavateljska) četiri su uporišna razdoblja talijanske književnosti 20. stoljeća nakon futurizma.

Ciljevi

Smisao bi kolegija bio taj da studente ne samo uvede u “pravce” (kao vanjsku manifestaciju razdobljâ), nego nadasve u poetike (u širem rasponu književnih rodova, vrsta i interžanrovskih preklapanja), dakle u oblike diskursa kakav ponajviše zanima teoriju: bilo nadovezivanjem na prethodni, bilo polemičkim otklonom. Slušačima bi se najprije ponudila okvirna orijentacija, dok bi oni referatima svladavali manje odsječke gradiva.

Osnovna bibliografija

Pier Paolo Pasolini, *Passione e ideologia*, Garzanti, Milano, 1960.

Gruppo 63, prir. N. Balestrini i A. Giuliani, Feltrinelli, Milano, 1964.

Alberto Asor Rosa, *Scrittori e popolo*, Samonà e Savelli, Rim, 1965, sv. I-II.

I novissimi, prir. A. Giuliani, Einaudi, Torino, 1965 (1. izd. 1961).

Donato Valli, *Storia degli ermetici*, La Scuola, Brescia, 1978.

Angelo Marchese, *Storia intertestuale della letteratura italiana*, D'Anna, Messina – Firenca, 1990–1998.

Fabio Gambaro, *Invito a conoscere la neoavanguardia*, Mursia, Milano, 1993.

Mladen Machiedo, *Sotto varie angolazioni*, Erasmus, Zagreb, 1997.

Guido Guglielmi, *La prosa italiana del Novecento (tra romanzo e racconto)*, Einaudi, Torino, 1998.

Tatjana Peruško, *Roman u zrcalu*, Naklada MD, Zagreb, 2000.

Mladen Machiedo, *Zrakasti subjekt. Talijanski pjesnici 20. stoljeća*, Ceres, Zagreb, 2003, sv. I-II.

Oblici provođenja nastave

Pretežno seminarski tip nastave, koji predviđa samostalnu pripremu studenata za analizu i interpretaciju tekstova na nastavi te pisanje seminarskih radnji u dogovoru i uz individualne konzultacije s nastavnikom.

Način provjere znanja

Uz kontinuiranu provjeru, tijekom čitavoga semestra, kroz sudjelovanje studenata u analizi i interpretaciji tekstova tijekom seminara (što donosi 1 ECTS bod), predviđeno je da svaki student izradi te na seminaru izloži svoj samostalni rad o jednoj specifičnoj temi, u dogovoru s nastavnikom (seminarska radnja donosi 2 ECTS boda). Na kraju se provodi ispit (što donosi 2 ECTS boda).

Način polaganja ispita

Ispit se polaže usmeno, a uvjet za pristupanje ispitu redovito je pohađanje nastave uz aktivno sudjelovanje te održano seminarsko izlaganje.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Nastavnik: dr. sc. Morana Čale, izv. prof.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: KNJIŽEVNOST TALIJANSKOG MANIRIZMA I BAROKA

Sadržaj kolegija

Prvi dio kolegija posvećen je najvećem autoru talijanskog manirizma, Torquatu Tassu, dok se drugi bavi talijanskom književnošću 17. stoljeća. U prvom se dijelu kolegija osobita pozornost pridaje genezi i strukturi Tassova *Oslobođenog Jeruzalema* te pitanjima razlike između klasicizma i manirizma, odnosno između poetike viteškog spjeva s fantastičnim elementima i poetike religiozno-junačkog spjeva, te polemici između Ariostovih i Tassovih pristaša. Drugi dio kolegija bavit će se dominacijom Marinove barokne poetike i antiklasicizma u lirici te pripadnim poetičkim spisima i polemikama, oprečnim reaktivnim pojavama u poeziji Chiabrere i Testija, baroknim romanom, novim mješovitim kazališnim žanrom pastoralne drame ili bukoličke tragikomedije, znanstvenom i filozofskom prozom Giordana Bruna, Tommasa Campanelle i Galilea Galileija, historiografijom Paola Sarpija.

Jezik: talijanski

Status: izborni kolegij za 2. i 3. godinu preddiplomskog studija talijanistike

Ciljevi

Upoznavanje strukturalnih, kompozicijskih i poetičkih značajki te književno-povijesnoga konteksta književnosti talijanskoga baroka; stjecanje sposobnosti čitanja, parafraziranja i tumačenja tekstova u izvorniku; stjecanje sposobnosti kritičkog čitanja, usvajanja i promišljanja sekundarne literature u povijesnoj perspektivi.

Oblici provođenja nastave

Nastava obuhvaća ukupno 45 radnih sati (15 radnih tjedana po 3 sata tjedno, raspoređenih na dva dana u tjednu 2+1).

Pohađanje nastave je obvezatno. Sudjelovanje u seminarskome dijelu nastave vrednuje se kao dio ispita, a podrazumijeva dva oblika:

1. sudjelovanje u čitanju zadanih tekstova primarne i sekundarne literature;
2. izrada i izlaganje 2 seminarska rada (5 kartica teksta odnosno 15 minuta sažetog izlaganja) na temu koja se dogovara s nastavnicom.

Studentsko opterećenje: Predviđa se da studenti/ce tjedno pročitaju oko 50 stranica teksta te da se kontinuirano pripremaju za rad na primarnim tekstovima.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Popis literature

- **Primarni tekstovi**

Torquato Tasso, *Gerusalemme liberata*, ur. Claudio Varese i Guido Arbizzoni, Milano: Mursia, 1998.

Torquato Tasso, *Discorsi dell'arte poetica e del poema eroico*, 1964.

Opere scelte di Giovan Battista Marino e dei Marinisti, 1966.

Emanuele Tesauro, *Il cannocchiale aristotelico*, Ristampa anastatica dell'ediz. Zavatta, Torino 1670, Savigliano: Editrice Artistica Piemontese, 2000.

Alessandro Tassoni, *La secchia rapita*

Gabriello Chiabrera, *Canzoni e Canzonette*

Paolo Sarpi, *Istoria del Concilio di Trento* (izbor)

Tommaso Campanella, *La città del sole; Scelta d'alcune poesie filosofiche di Settimontano Squilla*

Galileo Galilei, *Dialogo sopra i due massimi sistemi del mondo, tolemaico e copernicano*

Federigo Della Valle, *Iudit*

Carlo de' Dottori, *Aristodemo*

Michelangelo Buonarroti il Giovane, *La Tancia; La fiera*

- **Obvezna sekundarna literatura**

- **Povijesti talijanske književnosti:**

Salvatore Guglielmino-Hermann Grosser, *Il sistema letterario*, svezak II, Principato, Milano, 1988.

Angelo Marchese, *Storia intertestuale della letteratura italiana*, svezak II, D'Anna, Messina – Firenze, 1991.

Caretti, Lanfranco, *Ariosto e Tasso*, 1970.

Raimondi, Ezio, *Letteratura barocca. Studi sul Seicento italiano*, Firenze: Olschki, 1961.

Sypher, W., *Rinascimento, Manierismo, Barocco*, Padova: Marsilio, 1968.

Ulivi, Ferruccio, *Il Manierismo del Tasso e altri studi*, 1966.

- **Dopunska bibliografija**

AA.VV., *La critica stilistica e il barocco letterario: Atti del secondo Congresso internazionale di studi italiani*, a cura della Associazione internazionale per gli studi di lingua e letteratura italiana, 1958.

Asor Rosa, Alberto, *La lirica del Seicento*, Bari: Laterza.

Getto, Giovanni, *Barocco in prosa e in poesia*, Milano: Rizzoli, 1966.

Maravall, J.A., *La cultura del Barocco*, Bologna: Il Mulino, 1985.

Pedullà, Anna Maria, ur., *Nel labirinto: Studi comparati sul romanzo barocco*, 2003.

Praz, Mario, *Il giardino dei sensi. Studi sul manierismo e il barocco*, Milano: Mondadori, 1975.

Scianatico, Giovanna, *L'arme pietose: Studio sulla Gerusalemme liberata*, 1990.

Obrazloženje: Pohadanje kolegija iziskuje znatnu opterećenost: podrazumijeva kontinuirano pripremanje (1 bod) te iziskuje samostalan pismeni rad (2 boda). Završni ispit vrednuje se kao 2 boda.

Uvjeti upisa u kolegij

Dobro aktivno poznavanje talijanskog jezika.

Način polaganja ispita

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća sintetične odgovore na 4-6 pitanja i kraći esej (1-2 stranice).

Usmjena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Nastavnik: dr. sc. Tatjana Peruško, doc.

Naziv predmeta: Talijanska književnost i kultura

Naziv kolegija: ITALO CALVINO U KONTEKSTU KNJIŽEVNIH TEORIJA I PRAKSI 20.ST.

Jezik: talijanski

Trajanje: 1 semestar (45 sati)

Status: izborni kolegij

Oblici provođenja nastave: 2 sata nastave (predavanja i seminari) + 1 sat mentorskih konzultacija

Sadržaj kolegija

Opus Calvinove proze kronološki se kreće u rasponu od 50-ih do 90-ih godina 20.st., te se ovim kolegijem obuhvaća nekoliko ključnih poetičkih pravaca u talijanskom Novečentu: od hegemonije neorealizma 40-ih i 50-ih, preko neoavangardnog eksperimentalizma 60-ih, do postmodernističkoga konteksta 80-ih i 90-ih. Prateći Calvinove prozne i esejističke tekstove, pokazat će se i autorov otklon, odnosno specifičnost njegova uklapanja u pojedine poetike, a prilikom čitanja tekstova uzet će se u obzir i širi teorijski predtekst, odnosno kontekst.

Ciljevi: Upoznavanje s proznim i esejističkim opusom Itala Calvina, te upoznavanje talijanske književnosti druge polovice 20.st., razvijanje sposobnosti kritičkog čitanja i tumačenja tekstova u izvorniku.

Studentsko opterećenje: Očekuje se da će studenti/ce tjedno pročitati u prosjeku 50 stranica proznog teksta te se kontinuirano koristiti sekundarnom literaturom. Također se očekuje pisanje 1 ili 2 seminarska rada o kojima će, ovisno o ritmu seminara izlagati usmeno na kolegiju ili na mentorskim konzultacijama.

Bodovna vrijednost kolegija:

Kontinuirana priprema i sudjelovanje u nastavi: 2 ECTS boda

Izrada seminarske radnje i usmeno izlaganje: 1 ECTS bod

Ispit: 2 ECTS boda

Ukupno: 5 ECTS bodova

Način polaganja ispita:

Završni ispit sastoji se od pismene i usmene provjere znanja.

Pismena provjera obuhvaća odgovore na 4-6 pitanja i kraći esej.

Usmena provjera sastoji se od razgovora o pismenom ispitu.

Ocjena je zbroj i rezultat svih aktivnosti.

Uvjeti upisa u kolegij:

Upisan 3 semestar preddiplomskog studija, te dobro poznavanje talijanskog jezika.

Primarna bibliografija:Prozni tekstovi:

Italo Calvino: *Il sentiero dei nidi di ragno* (1947)

Italo Calvino: *Ultimo viene il corvo* (1949)

Italo Calvino: *I nostri antenati* (trilogija) (1952-1959)

Italo Calvino: *Marcovaldo ovvero le stagioni in città* (1963)

Italo Calvino: *Le cosmicomiche* (1965)

Italo Calvino: *Ti con zero* (1967)

Italo Calvino: *Le città invisibili* (1972)

Italo Calvino: *Se una notte d'inverno un viaggiatore* (1979)

Italo Calvino: *Palomar* (1983)

Eseji:

Italo Calvino: *Una pietra sopra* (1980)

Italo Calvino: *Lezioni americane* (1988)

Obavezna kritička bibliografija:

Obavezno izabrati:

- jednu od kritičkih monografija o Calvinu:

G. Bonura, *Invito alla lettura di Calvino*, Milano, Mursia, 1972

G. Baroni, *Italo Calvino*, Firenze, Le Monnier, 1988

C. Benussi, *Introduzione a Calvino*, Bari, Laterza, 1989, o infine G. Bonura, *Invito alla lettura di Italo Calvino*, Milano, Mursia

- jednu od kritičkih studija:

F. Bernardini Napolitano, *I segni nuovi di Italo Calvino*, Roma, Bulzoni, 1977;

C. Calligaris, *Italo Calvino*, Milano, Mursia, 1985, 2^{ed.} (nuova ed. aggiornata a c. di G. P. Bernasconi);

C. Milanini, *L'utopia discontinua. Saggio su Italo Calvino*, Milano, Garzanti, 1990; G. Bertone, *Italo Calvino. Il castello della scrittura*, Torino, Einaudi, 1994.

M. Belpoliti, *L'occhio di Calvino*, Torino, Einaudi, 1996;

S. Perrella, *Calvino*, Bari, Laterza, 1999;

M. Lavagetto, *Dovuto a Calvino*, Torino, Bollati Boringhieri, 2001;

Dopunska kritička bibliografija:

C. Segre, *Se una notte d'inverno un romanziere sognasse un aleph di dieci colori* in *Teatro e romanzo. Due tipi di comunicazione letteraria*, Torino, Einaudi, pagg. 135- 168.

P. Briganti, *La vocazione combinatoria di Calvino*, in «Studi e problemi di critica testuale», n. 24, aprile 1982, pp. 199-225

Carlo Ossola, C., 1987, *L'invisibile e il suo 'dove': "geografia interiore" di Italo Calvino*, in "Lettere italiane", XXXIX, I, p.242-48.

B. Ferraro. *Il castello dell'If e la sua struttura in "Le città invisibili" di Italo Calvino*, in "Letteratura italiana contemporanea", n.22, 1987,p.100-1.

ATTI DEL CONVEGNO INTERNAZIONALE, 1987, *Italo Calvino*, Firenze, 26-28 febbraio 1987, Milano, Garzanti

M. Belpoliti, *Settanta*, Torino, Einaudi, 2001

Giorgio Bertone, (a cura di), 1988, *Atti del convegno nazionale di studi di Sanremo*, (28-29 novembre 1986), *Italo Calvino, la letteratura, la scienza, la città*, Genova, Marietti

Manuela Dini, *Calvino critico. I percorsi letterari, gli scritti critici, le scelte di poetica*. Ancona, Transeuropa/Saggi, 1999